Edebiyat DÜNYASI ★ EDEBİYAT SANAT FİKİR AKTÜALİTE

Sayı: 18 — 15 MAYIS 1949 — Her ayın 15 inde İstanbulda çıkar — FİYATI: 25 KURUŞ

JEAN COCTEAU

"Sanatta Ekolü pek kavrıyamıyorum. Benim bildiğim bir şey varsa, o da büyük sanatçının daima geleneğe, alışkanlığa aykırı bir şekilde zuhur edişidir,,

Naim TİRALİ

Jean Marais tiyatro kumpanyasının artistik müdürü olarak şehrimize gelip, onbeş gün kadar kalan ünlü Fransız san'atçısı Jean Cocteau, daha vapurdan indiği andan, Ankara'ya hareket ettiği ana kadar İstanbul'un sanat sever çevreleri tarafından sıcak bir ilgi ile karşılandı. Jean Cocteau'ya gösterilen ilgi, şair, romancı, piyes yazarı ve sahne vâzıı olarak bu büyük sanatçının bugüne kadar ortaya koyduğu eserlerin hemen herkesin dikkatini çekmiş olmasındandı.

Jean Cocteau'nun İstanbul - da geçirdiği günler o kadar yüklü idi ki, o ince, zayıf ve zarif, durumdan konuşmayı seven Fransız hep şikâyet etti durdu. «Ben» diyordu «müthiş hür bir insanım. Her zaman canımın istediği gibi hareketi severim. Amma bakın bu seyahate çıktım çıkalı ne hallere girdim.

Tiyatrodan kalan vaktim ziyaretlerde, toplantılarda geçiyor. Bütün saatlerimi organizatörler tesbit ediyorlar. Şaşırdım kaldım.» Gerçekten Jean Cocteau şaşırmış kalmıştı, amma bütün bu meşguliyetine ve yorgunluğuna rağmen, şehrimizde kaldığı kısa müddet zarfında yine de bir çok konferanslar vermeyi, tatlı hasbihaller yapmayı ihmal etmedi.

Jean Cocteau ilk konuşmasını Atlas sinemasında, doğrusu bizi hayretler içinde bırakan büyük bir kalabalığa karşı yaptı. O gün hiç birkonuya bağlalanmıyarak çeşitli şeylerden bahsetti. Kendi ferdiyetçi görüşüne göre büyük sanatçının tarifini verdi. «Sanatta ekolü pek kavrıyamıyorum» diyordu. «Benim bildiğim bir - şey varsa, o da büyük sanatçının daima geleneğe, alışkanlığa aykırı bir şekilde zuhur edişidir. Bir Baudelaire, bir Rimbaud, bir Verlaine, bir Picasso nedir? Her zaman vaktinde gelen bir tren düşünün. İşte o tren vaktinde gelmiyor. Bir kaza oluyor. Büyük sanatçılar birer hayırlı kazadırlar. Fakat daha sonra ayni kazayı yapanlar birer kopya olmaktan ileri geçemezler ve kazaya kurban olup gitmek bahtsızlığına uğrarlar. Meğer ki onlar da bambaşka bir kaza halinde ortaya çıkmasınlar.» Lâftan lâfa atladıkça daha ilgi çekici konulara temas eden Jean Cocteau, Charlie Chaplin ile arkadaşlıklarından tutun da

à Edebiyat Dünyasi
ce souvenir amical
de
Jean Cocteau
* 1949



Türk dilinin fonetik güzelliğine kadar çok değişik şeylerden bahsedip, her cümlesi arasına bir nükte sıkıştırdıkça salon alkıştan çınlıyordu. M. Cocteau bunu da mevzu değiştirmek için fırsat sayarak hemen ilâve ediyordu: «Sayın baylar, bayanlar sizin gibi kibar dinleyicilere bizde rastlayabilmek meseledir. Dada hareketini, sürrealizmi düşünüyorum. Ne idi o kavgalar. Şimdi bile her hareketin muarızları var. Sanat hareketlerinde dahi, taraftarlar arasında birbirine girmeleri biz gayet normal karşılarız. Bu mücadeleler, bu karışıklıklar olmasa hiç bir müsbet netice elde edilmez. Fransada işler yolunda değil demek âdet olmuştur. Ben ne zaman bu lâfı işitmişsem görmüşümdür ki Fransada işler yolundadır. Ve ne zaman kimse Fransadan bahsetmez, herkes Fransada işlerin normal bir seyir takip ettiğini zanneder, işte asıl o zaman felâkettir. Biz Fransızlar, tabiaten ihtilâlci, anarşist insanlarız. Bizim işlerin mücadelesiz, kavgasız yürümeyişi bundandır. Bana soruyorlar: Siz hangi taraftansınız, M. Cocteau diyorlar? Muhakkak bir taraftan olmak mı lâzımdır? Ben hiç bir tarafa bağlı değilim. Hür bir insanım. Sonra benim her teşekkülde, her tarafta gayet candan dostlarım var. Onlarla ahbaplığımı devam ettirmek niyetindeyim.»

Türk inkılâbından sitayişle bahseden Jean Cocteau asıl mühim olanın, siyasi inkılâ-

(Arkası 3 üncüde)

Taşrada Küçük Bir Yer

V

Hâlâ ortaçağ ölçüleri mesafelerde
Köyden köye yaya 3 saat, 5 saat çeker
Taşıtları: Kasaba içinde tek atlı yük arabası
Sarp yerlerde merkep, katır, deve
Toprak hâlâ karasabanla sürülür
Mahsul elle devşirilir.

Bu küçük kasaba nerde? Dünya nerde?
Bir bakıma insana öyle gibi gelir
Sonra biraz düşer gibi olsa İngiliz lirası
Yahut bilmem hangi yerde hafif bir buhran çıksa
Daha haber görülmeden gazetelerde
Etkisi çarşısında, pazarında hissedilir.

VI

Oradan aklımda kalan yüzlerde
Garip bir korku vardır
Çarşıda, pazarda, kahvelerde
Aklıma geldikçe o yüzler
Kuyu suları gibi kararır.

Orada erkekler daima yorgun
Çok çalışır, az kazanır, az konuşur
Daima gazap içindedirler
Hırslanır, hiç yüzünden karılarını döver
Hiç yüzünden pusu kurar adam vurur..

Orada bildiğim bütün insanlar
Göğe korkuyla bakar
Denize korkuyla bakar
Ağaya korkuyla bakar
Orada bildiğim bütün insanlar
Allahtan, Azrail'den korkar
Candarmadan korkar
Memurdan korkar

VII

Çocukluğum geniş kırları
Harap meydanlıklarında geçti
Gittiğim yerlerde hasreti kaldım
Onbeş gündür buradayım da
Ne bir dostum var, ne bir ahbabım.

Akranlarım geçim derdine düşmüş
Kocamış, kaybetmişler neşelerini
Kızların çoluk çocuk sarmış eteklerini
Şimdi onların dilinde tekrarlanır
Günlük sözleri anaların, babaların
Geçmiş bütün soyların çilesi onların omuzlarındadır

Kendimi bıraksam da düşünmesem
Hayat budur diye boyun eğeceğim
Bir sen varsın her dakika şen
Hayali kalabalıklar, ışıklar içinde yüzen
İnce, soluk bir duman gibi mavi
Bir sen varsın bana hatırlatan
İnandığımı, yaşadığımı, sevdiğimi.

Necati CUMALI

İnönü armağani, Yahya Kemal ve saire

İnönü Armağanı'nın şiir mükâfatı bu yıl Yahya Kemal'e verildi. Bazı edebiyat dergileri bu olay hakkında kendi görüşlerini belirten fıkralar yazdılar YAPRAK'ın düşüncesi şudur: "…. Özendirme Armağanı, Altmışını geçmiş olan Yahya Kemal Beyatlı, bu armağanı aldıktan sonra şiir yazmıya özenecek demek. Allah zihin açıklığı versin." Biryurd dergisinin, ÜRÜN'ün itirazı da şu esas noktada toplanıyor; "Yahya Kemal Beyatlı İnönü Özendirme armağanına hak kazanmış bir şair değildir."

Diğer dergilerde bu olaya dair bir yankıya rastlamıyoruz. Ya hadiseye önem vermemişler, onu küçümsemişler; yahut ta bir fikirleri olmadığı için söyliyecek söz bulamamışlardır.

Yukarda adı geçen iki derginin görüşü biribirinden farklıdır. Birincisi Yahya Kemal adı için 'Özendirme' derecesini garipsiyor, ikincisi şairin buna bile hak kazanmış olduğunu iddia ediyor.

Ben YAZI dergisine yazdığım muhtırada edebiyatçılarla "Jüri,, arasında ki değer farkını belirtmeye çalıştım. Demek istedim ki, İnönü Armağanı

Fahir Onger

milli vasıfta bir kurumdur. Yurd içinde de en büyük şairin Yahya Kemal olduğu ileri sürülmektedir ve "Hayal Şehir,, şairin en çok beğenilen eserlerinden biridir. O halde zaruri netice, bu şiire büyük mükâfatın verilmesiydi. Halbu ki öyle olmadı. Yahya Kemale teşvik mükâfatı verildi. Bu durum karşısında değer hükmü de ikiye ayrıldı: Yahya Kemal en büyük şairimizdir diyenler bir tarafta, Yahya Kemal teşvike lâyık bir şairimizdir diyenler öteki tarafta yer aldı. Bu ayrılık "Jüri,, nin kararından sonra ortaya çıkmıştır. Böylece ya edebiyatçılar "Yahya Kemal en büyük şairimizdir" derken yanılmışlar, yahut ta "Jüri,, [illegible] bir karar vermiştir.

Bana itiraz edenlerin bu gerçeği görememelerine hayret ediyorum.

Ben, resmi yetkiyi haiz «Devlet jürisi» nin sebepleri araştırarak bir netice çıkardım. Bu sonuç, edebiyatla ilgili, fakat ezber hükümlerden kendini kurtaramıyan kişilerin hoşuna gitmeyebilir. Amma onların da bu kararı inceleyerek bana bir sebep göstermelerini beklerdim. Yoksa açık veya gizli şekilde hücum etmeelrini değil. Fakat - esefle kaydetmeğe mecburum ki - hâdise böyle oldu.

İlk önce Nihat Sami Banarlı «Hürriyet» gazetesine bir makale yazarak «üzücü bir hastalık» tan bahsetti. Kendisi de esas itibarile benim gibi düşünürmüş. Sanatın, edebiyatın topluma yararlı olmasını ister miş, amma benim yaptığım «Türk büyüklerini, Türk büyüklüklerini» inkâr etmek, onları küçümsemek bir nevi hastalıkmış. Benim gibi genç yazıcılar daha çok «yeni yetiş-

(Arkası 3 üncüde)

Hikâye :

Araları Açılmış

Muhtar KÖRÜKÇÜ

Sıra malmüdürlerindeydi.

Ziraatçınınki ile baytarınki zaten öğle yemeğinde gelmişlerdi; bir az sonra hâkimin ablasıyla tahriratçınınki geldiler ve nihayet bütün gurup toplandı, «remi» başladı.

Kazanın ileri gelen memur hanımları, aralarında bir kaç da yerli eşraf hanımı, hergün öğleden sonra bir evde toplanıp «remi» oynarlardı.

Sabahları herkes yemeğini yapıyor, evile uğraşıyor; öğleyin beylere yemeğin son lokmasını kapıda attıracak kadar çabuk bir sofra kuruluyor ve soluğu ogün sırası olan evde alıyorlardı.

O gün müddeiumumininki bir az sinirliydi: Yemek yapmasını sevmezdi; zaten bulaşıkçı kadın da hiç bir işe yaramıyor, kendisi kitabını okurken sualler sorarak adamı tedirgin ediyordu. İşte bugün de kocası üstüne üstlük, vilâyetten bir misafir olduğunu ve yemeği halkevine göndermesini haberlemişti: Hazırda yemek olmadığı gibi, çarşıda da birşeyler yoktu, kocası bunu bildiği halde gene onu zor duruma sokmuştu; gelen misafire küfür, kocasına intizar ve bulundukları yerede beddua ederek gelmişti: Öyle ya büyük yerde olsalar evde yemek yapmaz, lokantadan yerlerdi.

İşte oyuna da geç kalmıştı; nefes nefese gelip masaya oturdu. Bir aralık malmüdürününkü ile ufak tertip bir münakaşa bile çıktı. Gerçi her zaman bu kabil münakaşalar olurdu ama çabuk unutulup geçerdi. Bugün bir az uzadı, ve tam bu sırada kaymakamınki girdi.

Odadakiler ayağa kalktılar, fakat oyunun ve münakaşanın heyecanıyla bu saygı vazifesini pek üstünkörü yaptılar. Müddeiumumininki ise, münakaşanın heyecanında olduğundan yerinden bile kımıldamadı, oyununa devam etti: «haydi, ben birliyi attım»

Ötekiler bu halin farkında olmadılar, ama kaymakamınki bir az alındı. Belli etmemeğe çalışarak oyuna oturdu.

Aksilik olacak, ogün müddeiumumininkinin hiç şansı yoktu: Kâğıt dağıtılınca fevkalâde el geliyor, fakat sonradan, bütün oyun beklediği bir kâğıt bir türlü gelmek bilmiyordu. Hiç açmamıştı. Üstüne oturan kaymakamınki de uygun kâğıt sektirmiyordu: Şimdi şu elinde duran ve arkasındaki yırtıktan tanıdığı maça kızını atsa olurdu.

Tam düşüncesinin bu noktasında, karşıdan birisi öteki maça kızını attı.. eyvah.. Son ümitde gitmiş, bütün iş ona kalmıştı. Atılan kız da aksi gibi kaya kaya gelip önünde durmazmı: Aksi şeytan.. Ötekilerin dalgınlığından bir istifade etse şunu alıverse ne olur? Arada sırada zalcı yapmıyor mu?

Sıra kendisine geldi; kaymakamınki yanındakiyle konuşuyor, herkes kendi elile meşgul, tam fırsat.

Hemen kızı aldı, fakat aksilik kaymakamınki dönmüş ve görmüştü:

«Ben oraya papazını atmıştım» dedi.

Başka günlerde olsa bu vaziyetin ehemmiyeti olmazdı. Bilerek veya bilmeyerek olan bu yanlışlığı herkes hoş görür, kâğıt değiştirdi. Ama bugün, zaten sinirli olan müddeiumumininki ortada bir şüphe ve fiyasko sezdi,:

«İmkânı yok kardeş» diye israr lüzumunu hissetti: «maça kızıydı. Hem sen konuşuyordun, attığının farkında değilsin.»

«Şekerim, ben attığımı bilmezmiyim? Hem maça kızı elimde işte..»

«İyi ya ikisini de tuttun, sonra mecburen attın.»

«Şekerim ben bunak değilim, attığımı biliyorum».

Karşıdan da işe karıştılar:

«Evet, evet, orya papazı idi».

«Eh.. ben yalanmı söylüyorum yoksa hilemi yapıyorum?

Bunu sertçe ve kavga etmeğe hazır vaziyette söylemişti. Kaymakamınki sakince cevap verdi:

«Estağfurullah.. Yalnız, yanlış görmüş olabilirsin.. Ben yanılıyorsam ötekiler de söylemiyor ya?»

Müddeiumumininki iyi bozuldu. Vaziyeti olduğu gibi muhafaza edip «Yavuz hırsız»lıktan başka çare bulamadı; zaten canı burnuna gelmişti:

«Böyle oyun yere batsın, dedi, insanı üç kuruş için hırsız yerine koyarlar» ve adeta, hakarete uğradığına kendisi de inanarak hızla ayağa kalktı:

«Ben bugüne bugün koskoca bir defterdar kızıyım» dedi ve herkes ne olduğunu anlamadan mantosunu kapıp çıktı.

Bu hakaret, tamamen kaymakamınkine idi. O böyle şeyleri hep yatıştırmağa çalışan, herkese nazik ve suyuna göre muameleedip tadsızlık çıkmasının önüne geçen sakin bir kadındı, ama bu kadarı da çoktu artık.

Deminki münakaşadan koyruğu yanık olan malmüdürününkü:

«Defterdar kızlığının da bu işle ne alâkası varmış diye şaşırmış göründü ama taş tam yerine değmişti:

Müddeiumumininki, bazan, tabii arkasından, kaymakamınkini çekiştirirken bu bahsi açar, kendi babasının «bugüne bugün koskoca bir defterdar» olduğunu, kaymakamınkinin ise «bir kâtip parçasının kızı» olmasını dile dolardı. Ve tabii, bu sözler hemen kaymakamınkine yetiştirilirdi.

⁂

O gece kaymakamlarda da müddeiumumilerde de ağız tadsızlığı çıktı: Hanımlar ağladılar, beyler sinirlendiler.

Kaymakam olgun ve pişkin bir adamdı, karısını teskine çalıştı. Fakat hanım fazla alınmıştı:

«Zaten sen böylesin, dedi, aman gürültü çıkmasın diye nerdeyse memurlara yaltaklanıp dalkavukluk edeceksin.

Hakikaten kaymakam hırgürü sevmeyen, her işi tatlılıkla ve mantıkla halle çalışan bir adamdı. Memurların iyilikle idare olunacağına kanidi; olur olmaz şeyden hadise çıkarıp, geçimsizlik yaratmağı sevmezdi.

Karısı da bu halden memnundu ama, bazan, horoz döğüştüren padişahların hislerine benzer arzular duyar, çocukken bir kazada babasının çektiği acı ve hakaretlerin hıncını hatırlar, kendi horozunun bu kaymakamlık otoritesinden hiç istifade etmediğini, kimseyi işten atıp terslemediğini düşünürdü. Hele bugün artık iş kendisine hakarete kadar dayandığı için zıvanadan çıkmıştı:

«İnsanın korkuyorsun sanacağı geliyor, tabii böyle pısırık olunca ne seni sayarlar, ne de bana hakaretten çekinirler»

Bu, bir az ağır geldi. Hele «pısırık» sözü pek bam tele dokunmuştu. Evde fazla hırgür olmaması için üstelemedi ama, o gece arka arkaya yattılar.

Ertesi sabah kaymakam erkenden çıkmış, halkevi bahçesinde mutad kahvesini içiyordu. Bahar güneşi cana can katmış, memurlar etrafını alıp sohbete başlamışlardı. Nerdeyse akşamki hicranını unutacaktı: Fakat tam bu sırada karşı caddeden müddeiumumi göründü.

Her zaman o da doğruca yanlarına gelir, sohbete iştirak eder, gazeteleri gözden geçirirdi. Halbuki bugün başı önde aşağı caddeye doğru yürüyordu. Onlara bakmadan geçecekti. Kaymakam görmemezliğe gelmek isterken, gece tabii her şeyi öğrenmiş olan malmüdürü, işin kıvama geldiğini anlayarak:

«Müddeiumumi bey geçiyor, görmedi galiba» dedi. Kaymakam, artık seslenmeğe ve her zamanki gibi, çağırmağa mecbur oldu:

«Üstad nereye böyle acele acele?. buyurmıyacakmısın?»

Müddeiumumi şaşkın şaşkın döndü, kendisi de istemeden sesi sert çıktı:

«Hayır.. çarşıda bir az işim var.» ve yürüdü.

Yine başka günlerde olsa bu hareket tabii görülürdü, ama ortada dönen bir şeyler sezmişlerdi. Malmüdürü, üzerine düşer gibi görünmeden:

«Acayip, dedi; müddeiumuminin bir tuhaflığı var»

Kaymakam onu duymamış gibi aldırmadı ama, öteki taşı gediğine koyduğunu biliyordu. «Allaha şükür, kapışacaklar» diye düşündü: Aslında fena bir niyeti yoktu, ama, bütün ufak memurlar gibi hareketsizlikten, değişik şey eksikliğinden sıkılıyordu; ufak kasabalarda sinama tiyatro yoktu, arada böyle çatışmalar, barışıp darılmalarda olmazsa memurlar neyle vakit geçirecekti?

Eski kaymakamlar zamanında muhakkak particilikler, dargınlıklar, taraflar olur; sonra taraflar değişir, bir partiden öbürüne geçenler çıkardı. Bu işi büyükler de küçükler «saltanat sürmek için tefrika lâzımdır» fetvasınca ayrılıkları kızıştırırlardı. Halbuki bu kaymakam ortalığı sütliman etmişti. Böyle durgun ve sakin idarenin ne tadı vardı sanki?

Kaymakam da bir taraftan konuşuyor, bir taraftan aynı şeyleri düşünüyordu. Acaba karısının ve şimdi aynı şeyi düşünen şu adamların hakkı yokmuydu? Şimdiye kadar, samimiyetle lâübaliliğin tam hudud olan çizgide durduğunu ve arkadaşlarına evlât muamelesi yaptığını sanıyordu, ama acaba onlar bunu anlıyorlarmıydı? Kendini korkak veya yumuşak bulmuyorlarmıydı? Gerçi şimdiye kadar hiç bir hürmetsizlik ve lâübalilik görmemişti ve işler de pek iyi gitmişti, ama, bu onun gururu bahasınamıydı? Geçen gün, meclisi umumi âzası haci Müslim:

«Ah bey, eski kaymakamlar zamanın böyle oturup karşılıklı kahvemi içebilirdik? Memurlar kapıya bir vurur beş çekilirlerdi» deyip ağzından baklayı çıkarmamışmıydı? Kim bilir arkasından kendinin korkaklığına veya cebinliğine veriyorlardı.

Düşüncesinin bu noktasına gelince beyni attı, lâfını kesip kalktı ve dalgın dalgın daireye yollandı.

İşte, bir kaç gün evvel müddeiumumilikten gelen bir yazı vardı: Bunda saygısızlık emareleri buldu. Çok ağır bir yazı yazdı.

O gün gaz tevziatı vardı: Cezaevi ihtiyacı için sekiz teneke gaz istenildiğini bildiren yazının altına da kırmızı kalemle «bir ay için çoktur dört teneke veriniz.» yazdı.

Karşıdan sert bir cevap geldi, kendisi daha ağır yazdı: İş yukarıya akseiti, vilâyetten ilgilendi, her tarafta «kaymakamla müddeiumuminin arası açılmış» diye söylendi.

Ve kaza, böylece, diğer kazalarda olduğu gibi bir dedi kodu ve tarafçılığa nihayet kavuşmuş oldu.

Bir Yana

Rengi, kokusu bir yana
İşvesi edası yok,
Güzelliği yetmiyor çiçeğin.

Cömertliği bir yana
Ten yumuşaklığı yok,
En olmuşunda meyvenin;
Lezzeti doyurmuyor.

Deliliği bir yana sellerin,
Bulutun keyfi gelmeden
Susuzluğu başlıyor toprağın.

Hasretlik bir yana ikigözüm,
Yalnız yaşamak da mümkün.
Herşey, herşey bir yana
Akşam olmuyor mu,
Sor bana..

Celâl VARDAR

Bir Başka Ağaç

Bir ağaç var
Dikilmiş penceremin karşısına
Durup dinlenmeden bana bakar

Gülerim gülmez
Selâm veririm almaz
Kuşlar konar dallarına
Yapraklarına yıldızlar konar
O dikmiş gözlerini inadına
bana bakar.

Beğenmez yaptığım işi
Kurduğum hayali gördüğüm düşü
Şarkılarımı hazin bulur
Düşüncelerimi kederli
Beni içlendirmeye yeter
Beni pişman eder halbuki
Yağmurun yağışı kuşun ötüşü

Anlıyorum
Rüzgâr bile dostum değil
Yapraklarla fısıldaştığını duyuyorum
Ne söyleseler nafile
Değil mi ki inanmam
Değil mi ki korkuyorum

Sana yalvarırım ağaç
Konuşma, bakma, görme
Sabret bir mevsimlik
Benim gibi yap
Söz veriyorum
Açılacağım bende gelecek sefere
Bitsin hele şu elimdeki kitap

Suat TAŞER

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi

(Fahri Erdinç Özel Sayısı)

Yazan: Fethi GİRAY

Bu neslin genç hikâye yazarlarını bu dergi etrafında toplamak kadirşinaslığı arkadaşımız Salim Şengil'e nasip oldu. Böyle, emekli, güç bir işin değerini, bu çalışmayı yakından takip edenler daha iyi takdir ederler. Bir sürü maddî ve manevî engeller içinde çıkarak her ay elimize muntazaman sunduğu bu orijinal kitaplar serisi, yeni yılla beraber ikinci cildine başladı. Bugünkü hikâye yazarlarının ustalaşmaya yüz tutmuş elemanları yanında, yeni filizlenmiye başlamış istidatlara da geçiş imkânı veren dergi, birinci cildinde: «Bu yollar uzar», «Güverte yolcuları», «Bir balo hâtırası», «Meydan», «Ateş ve insan» isimli sayılarından sonra, ikinci cildine yeni bir formla giriş ve bu arada, kadrosu içinde bulunan hikâyecilere özel sayılar tahsis etmeğe başlamıştır. Bunlardan ilki: Bugünkü hikâye yazarları arasında kendisine kısa zamanda iyi bir yer sağlayan Fahri Erdinç'e aittir. Kitabında, kendi sanat görüşünü sağlam bir formülle açıklayan Erdinç, geçmişteki hikâyeciliğimiz için şöyle diyor:

«Hikâyeciliğimizin mazisi meydanda. Kendi devirlerinin görüşlerine saygı duyduğumuz üstadlar yok değil. Fakat çoğu birbirine benziyor. Anlıyoruz ki, bir zaman sadece akıl havalarını okumuşuz. Bir zaman bir yaprağın düşmesile incinenlerin iç depremlerine inanmışız. Bir zamanlar da kalem ustadlarının ne demek istediklerini anlamak için kafa yormuşuz. Hepsi evvelâ dekor çizmiş, şahısları ve konuyu takdim etmiş, düğümlemiş, nihayet okkalı bir finalle çözmüş ve hükmünü vermiş. Veya ötesini siz düşünün demiş. Netice? Evet netice bir kadın kötü kişi olmuş, talancı veremden ölmüş, bu dünya elime bulma dünyasıymış, yahut ta aşk unutulmazmış.»

İşte, yılların perçinlediği an'aneperest sanat anlayışının hazin panoroması.. Yaşadığı insan kalabalığı içinde gözleri kapalı yürüyenlerin hikâyeciliği.. Babıâli caddesinin eli kalemli efendilerinin kitapçı vitrinlerini dolduran, üstleri yaldız banlı şaheserleri.. «Aşkım ve ıstırabım», «Hülyalı bulutlar», «Aşkı uğruna kan içen adam»..

Memleketin, okur yazarlarının eline afyon kabağı yerine kitap vermek lâzım. Kitap!. Bu sebepten dejenere bir azınlık bizlerin yüzüne her zaman kötü kişi damgasını vurabilir. Çünkü, sanatımız, onların keyiflerinin hizmetinde değildir. Bizim neslimizin sanatı, acıdır, buruktur, kekremsidir, kolay kolay her gönlü okşamaz.

Fahri Erdinç, bu acı, bu buruk meyvaların cinslerini yetiştiren bir sanatkâr. Burnumuzun dibinde yaşayan bir sürü insanın felâketini, acısını, sevincini gözlerimizden şimşekler çaktırırcasına yüzümüze savuruyor. Farkedemediğimiz kendi zavallılığımızı başkalarının kaderinde görür gibi oluyoruz. Yaşadığımız şehir, teneffüs ettiğimiz hava, karımız, çocuklarımız, işimiz, gücümüz ve sonra bitip tükenmiyen dertlerimiz, sevinçlerimiz insanoğlunun hayatı, bu cicili bicili, bu basit dekor içinde bir perdelik bir mektep temsili midir? Kitabın birinci hikâyesi olan «Fes» de Ali Efendi amcanın guguklu saatleri hayır diyor hayır!. Koskoca bir ömrün saat tiktakları arasına sıkışan hiçliğine gözleriniz nemlenir, acırsınız.

«İstida» hikâyesinin her satırında etinize kıymık batarcasına canınız yanıyor. Cemiyetin diplerinde, dehlizlerinde, bir projöktör gibi parlayan insan gözleri, insan yürekleri.. Mahpushane duvarları arasından müdiriyete yazılan istida, Garip Osmana soluğu Erzurumda aldırır. İnsan zamanı geldi mi konuşur, doğrusuna, dikine Garip Osman gibi konuşur:

«Allah, güpegündüz uyudun mu koca gözlü Allah!» Erdinç yaşamanın büyük dramını, içinde bulunduğu cemiyetin şartlarile o kadar iyi ayarlamış ki kalemile neye dokunsa, kendisine lâzım olan rengi, sesi alıveriyor.

«Rüşvet» isimli hikâyesinde dilenci denilen insanın cemiyetin gözünden uzak, içyüzünü ibretle önümüze seriveriyor. İnsan kalbinin merhametle dolu köşelerini, parmak uçlarile bir anda keşfediveren bir körün, eline attığınız üç kuruşla birlikte bir gezinti yaparsanız, para denen menfur metaın «T» harfine benziyen koltuk değnekleriie nerelere kadar gittiğini gözleriniz faltaşı gibi açılarak seyredersiniz. «Felek yâr olmadı» da Anadoludan kursa giden bir öğretmenin, telâşı, gariplİği içime çöktü.

Fahri Erdinç'in içinde dokuz hikâyesi bulunan bu ufacık kitabını, neslimizin hikâyeciliğindeki başarısının bir dönüm noktası sayabiliriz. Hikâyelerinin konusunu, tamamen içinde yaşadığı cemiyet'in dert ve meselelerile yoğurmasını bilen Erdinç, kıvrak türkçesinin temizliği ve üslûbile neslimizin memlekete kazandırdığı usta bir sanatkârdır.

(Aşksız İnsanlar)

Şöyle bir hayli zaman oluyor. Oktay Akbal'ın şurada burada çıkan hikâyelerini okuma nasib olmamıştı. Onları pek şu merakla, sonra büyük bir ümitle okudum. Hemen söyleyeyim ki «Önce Ekmekler Bozuldu» ile «Aşksız İnsanlar» arasında büyük bir fark var. O da şu: Akbal o zamandan beri kendini epey zorlamış, yazdıklarına bir şekil vermek istemiş; bu endişe bu defaki kitabında adamakıllı belli diyeceğim. Bir hikâyeci için bundan da tabii bir şey olamaz elbet.

Fakat bu böyle bir şekil endişesi ki alışa geldiğimiz hikâye tekniği ileyine ilgili değil, bunu söylemeliyim. Çünki biri çıkıpta «Ne tekniği» diyebilir. Daha çok Çehov'a benziyor. Bunu meyzulara ehemmiyet vermeyişi, olaylara aynı ışık altından bakması, sonrada Çehov'a yakın bir eda içinde yazması bakımından söylüyorum. Ama kişileri onun gibi anlamıyor. Çehov'da ki gibi onları iyice göremiyoruz, tanıyamıyoruz. Oktay Akbal belki bunu istemiyordu. Kişisiz bir atmosfer hikâyeleri onlar. Peki kendisinde mi yok? Var, ama daha çok bir tarafıyla yalnızlığıyla. Suut Kemal'in dediği gibi onlar daha çok «içten konuşmalar». Suut Kemal Yetkin'in söylediği bu yerinde anlayışı bana Oktay Akbal'ın kendisi söylemişti. Ben de öyle diyorum.

Hepsi böyle değil tabii. İçlerinde «Mahmut Beyin Gazetesi», «Zülfü ve Garipler» kişileriyle de yaşıyor. Ama onun kişilere de ehemmiyet vermesini çok isterdim. Oktay Akbal hikâyelerinde daha çok düşünüyor, aksiyona, karakterlere pek ehemmiyet vermiyor. Bu da en az o hikâyelerin bizde yaşamalarını imkânsızlaştırıyor. Oktay güzel konuşuyor, bunu korkmadan söyliyebilirim. Temiz hemde sade bir dili var. Anlatmasını da biliyor. Bunlar bir yazar için elbette az şeyler değildir. Hiç şüphesiz, onları sıkılmadan bunun için okuyoruz. Yoksa ne mevzuu ne de kuvvetli kişileri olmayan bu hikâyeleri niçin okuyacaktık. Oktay ne yaptığını elbette biliyor. En doğrusu da budur. İnsan endi imkânları içinde gelişmelidir. Böyle oluncada onun en çok bildiği, sevdiği bir sahada derinleşmesi en mantıki bir yoldur. Bu sahada büyük yazarlar tanıyoruz. Onları yalnızlıkları, buhhranları, sıkıntıları sade kendi yalnızlıkları sayıklamaları mıdır? Onların öbürlerinden farkı olsa olsa aslında mevcut olan yalnızlığı sevmelerinden ibarettir. İşte Kafka.

Oktay Akbal'ın hikâyeleri dikkatle sunursa onlarda bir çok kimselerin görmediği, insanlara doğru açılan sıcak bir şeyin yavaşta olsa dolaştığını, içimizi serinlettiğini, zaman zamanda bizi alıp götürdüğünü hissederiz. İnsanlara bakmayı seviyor, rahat içinde yaşamalarını istiyor. Oktay'ın yalnızlığını silip atmasını bekliyelim.

İlhan BERK

D A V E T

— Eşime —

Bir selâm kil'olar, denizler ötesinden,
Uzaklardan kavuşma müjdesi gelir.
Sağnak sağnak enginlere süzülen
Nar çiçeği bulutlarda titreşir.

Bu duygu en olgun meyvalardadır.

Akşamların davet bahçelerinde
Bu başlan çıkaran duygudur gülen.
Bu sıcak duygudur ıhlamurlardan
Buğulu yollara süzülen rüzgâr.

Bazan kalbindedir burçun suların,
Ve bazan bir kanat gölgesindedir
En mesut hazlara çağıran bizi...

Gel, bütün arzularla bu iklimlerin
Artık uzaklardan görünmüş şehir.
Bir yanda mavi uzanan deniz,
Bir yanda sıra sıra mor dağlar.
Renklerde bir masal saltanatı var..

Gel, avuçlarında yanan arzular,
Şarkılar alev alev dudaklarında,
Tutuşsun eğildiğin başmakta anlar
Alev kelebeklerle dolsun içimiz..

Neden, neden enginlerde değiliz?

Nihal M. ÇETİN

Öğretmen Ansiklopedisi

Ahmet KÖKSAL

Bundan daha iki yüz yıl kadar önce Pestalozzi «İş sevgisi ve her türlü beden etkinliği, bizim bütün kuvvetlerimizi etki bir kuvvete, insanlık kuvvetine bağlayan olmasına ve mukaddes biricik vasıtadır» diyordu. İsviçre'li bu ünlü eğitimci, iş eğitiminin insan yetiştirmedeki önemini çok önceden anlıyarak onu uygulama alanına ilk koyanlardan biri olmuştu. Pestalozzi'den çağımıza kadar gelen ve John Dewey, Kerschensteiner, Blonsky gibi çağdaş bir çok eğitimcilerin elinde gelişen ve uygulanma alanı gittikçe genişliyen iş kavramı artık hiç bir aydın kişinin inkâr edemiyeceği bir eğitim değeri kazanmıştır.

Bir takım kuru, teorik bilgileri tekrarlatmadan, ezberletmeden öteye geçmiyen kürsülü, karatahtalı gelenekçi öğretim yerini günden güne yeni okulun lâboratuarlı, atölyeli çalışmalarına bırakmaktadır.

Batı okullarında iki yüz yıl danberi gelişen ve onlara yapıcı, deneyici bir karakter kazandırarak çocuğu etkinliğe sevkeden iş eğitimi ilkeleri Tanzimattan sonra bizde de kendini duyurmağa başlar. Ancak epey cılız olan bu etki ancak 1908 Meşrutiyetinde ilk okullarla öğretmen okulları programlarımıza elişleri, beden eğitimi, müzik derslerini getirebilirdi.

İş ilkelerine dayanan öğretimin ve lâyık olduğu rağbeti bulması ise, yeni bir toplum düzenine geçmek için ileri adımlar attığımız Cumhuriyet çağında daha çok imkân kazandı. 1926 yılında ilkokul programına "bu kuruma iş okulu bünyesi kazandıracak ilkeler, ders ve işler girdi,, ve öğrencileri becerikli, etkin (faal) yapacak çalışmalara fazla yer verilmeğe başlandı. İş ilkelerinin bir yandan genel kültür kurumu sayılan okullara yerleşirken öte yandan da asıl uygulanma yeri olan meslek, teknik okulları ile köy enstitülerinde kökleşmeğe başladığı görülür.

Türk ulusunun daha canlı bir toplum haline gelmesinde ve onun yapısını sağlamlaştırmada iş eğitiminin sağlıyacağı faydalar şüphe götürmez bir gerçektir. Ne yazık ki şimdiye kadar bu alanda yapılan yayınların hiç denecek kadar az oluşu, bu gerçeğin herkesçe anlaşılmasını güçleştirdiği gibi, öğretmenleri de bu yeni eğitim konusunda karşılaştıkları problemleri çözmede ve kendilerini yetiştirmede zor duruma sokuyordu.

Şimdiye kadar iş eğitimi üzerindeki çalışmarile tanınan İsmail Hakkı Tonguç'un altmış beş meslek arkadaşile iş birliği yaparak hazırladığı Öğretmen Ansiklopedisi işte bu büyük ihtiyacı karşılamak için yayınlanmağa başlanmıştır. Birinci fasikülü mart başında çıkan Öğretmen Ansiklopedisi yalnız öğretmenleri ve öğretmen adaylarını değil, her aydını ilgilendirebilecek sayısız eğitim, öğretim konularını, problemlerini ve birçok pratik bilgileride içinde toplamaktadır.

Eserin başına konan fihristen de anlaşılacağı üzere her konu o alanda yetkili kişiler tarafından yazılmış. Bu büyük ve faydalı eserin meydana gelişinde bu kadar çok sayıda yazar öğretmenlerin biraraya gelişi, toplanışında ayrıca sevinilmeğe değer bir olaydır.

Ansiklopedinin yazılışında elden geldiği kadar türkçeleşme akımı, dil devrimi de göz önünde tutulmuş. Osmanlıca ve yabancı kelimeler, deyimlerden yapılan bu sakınmanın esere bir ayrı canlılık kattığını söylemek gerektir.

Sözün kısası, Öğretmen Ansiklopedisi gelikçe gelişen ve yenileşen eğitim ve öğretim işlerinde öğretmenlerimize en güvenilir bir kılavuz, en iyi bir yardımcı olacaktır. Bu çok değerli eserin hazırlanmasına önayak olan Hakkı Tonguç'la onun basım ve dağıtımı üzerine alan İskit Yayınevine teşekkür etmeli ve bu yoldaki yayınların çoğalmasını dilemeliyiz.

TİYATRO

Hamlet ve Anton Usta

Bir dergi yazarının da temas ettiği gibi birde belli başlı gazete ve dergilerin sinemadan bahsettikleri pek görülmedi. Fakat Hamlet filmile bir âdet bozuldu ve temenni edelim ki bundan böyle, tiyatrodan daha yaygın bir sanat şubesi olmuş bulunan sinema içinde fikir ve sanat adamlarımız düşündüklerini söylemekle devam etsinler.

Hamlet filmi gösterileli bir hayli zaman olduğu halde hâlâ üzerinde konuşulmaya devam edilmesi, ilk bakışta ravş... harman savurmak gibi görünürse de, edebiyat dünyasının ölümsüz kahramanlarından en ön safta gelen Hamlet için, bize kalırsa ne kadar söz söylense, ne kadar uzun zaman konuşulsa yeridir. O Hamlet ki, asırlardanberi edebiyat tarihçilerini olduğu kadar tiyatro yazarlarını, onları olduğu kadar tiyatro seyircilerini düşündürmüş ve nihayet asırlardanberi dünyanın en meşhur aktör ve rejisörlerinin içinden çıkamadıkları bir muamma olmuştur. Son olarak zamanımızın en kudretli ve fenklerin «Grande Acteur» dedikleri Laurence Olivier de bu muammayı çözmeyi denemiştir.

Shakespeare'in Hamlet'ini burada uzun uzun anlatacak değiliz. Bilhassa filminin gösterilmesinden sonra herkesin bildiği mevzuunu ve piyes halinde olan aslından sinemaya adapte edilirken, sinema sanatının bütün teknik imkânlarına rağmen neler kaybettiğini, bir tarafa bırakarak, Danimarkalı Prens Hamlet'in bu oyunda nasıl bir tip olarak yaratıldığı, nasıl bil karakter arzettiği ve Laurence Olivier'nin Prens Hamlet'in iç dünyasını nasıl anlayıp, ifade ettiği üzerinde duracağız.

Amcası tarafından, babasının zehirlenmek suretile öldürülüp tahtının gaspedildiğini hissetmekte olan Hamlet!. Bu hissin tesirile hususi ve resmî hayatı altüst olduğu halde, saray halkı için, saray hayatı için daimi bir huzursuzluk sebebi ve hattâ tehlike teşkil eden, en yakınlarını düşman bilen Hamlet!. Ve nihayet bir çok tereddütlerden sonra intikam kararile harekete geçen ve sonunda gözlerimizin önüne müthiş bir facia sahnesi serip kendisi de bu sahnenin kurbanları arasında göçüp giden Hamlet!. Nasıl bir insandı?.

Görülüyor ki Shakespeare bir insan değil, bütün insan-

SAMİ ÇELENK

ları içinde toplayan bir dev yaratmıştır. Onu istediğiniz kılığı ile sahneye çıkarabilirsiniz.

Laurence Olivier de Hamlet'i kendine göre bir anlayışla zamanımızın normal bir insanı olarak yaşattı. Evet normal bir insan. Hiç bir gayri tabiiliği olmayan, ne yapacağını bilen, bunun için cekâsını kullanan bir yirminci asır adamı. Olivier'nin Hamlet'i budur. Yukarıda anlatmaya çalıştığımız gibi, daima bir gayri tabiî taraflı bulunan Hamlet'e asırlardır o kadar alışılmış ki, Olivier'nin normal bir insandan başka bir şey olmayan Hamlet'ini, Shakespeare'in Hamlet'i olarak tanımakta güçlük çektik ve bunun içindir ki dergilerde Hamlet'in katlinden bahsedilirken gazeteler, Hamlet filmile Olivier'nin Oskar mükâfatını kazandığını haber veriyorlardı.

Hamlet'i bu şekilde anlamak ve yaşatmak doğru muydu?.. Kanaatimizce buna evet veya hayır diye verilecek bir cevap olamaz. **Bahsini ettiğimiz diğer anlayış tarzları ne dereceye kadar doğru veya yanlış Laurence Olivier'nin anlayışı da o kadar doğru veya yanlıştır. Daha doğru bir deyişle, Hamlet tipi, birçok türlü anlaşılmaya ve oynanmaya elverişlidir. Yeter ki o anlayış tarzına göre, gerçekten yaşatılsın; aktör kendi fizik yapısını malzeme olarak kullanıp, yoktan öyle bir insan varedebilsin. Laurence Olivier'nin ise bunu yaptığına şüphe yoktur. Bunu mükâfata hak kazandığını kabul eden jüri kararı ve en az onun kadar filmin gördüğü rağbette isbat eder.**

XXX

Biraz da Ankaranın ilk göz ağrısı olan Küçük Tiyatroda oynanan «Anton Usta» dan bahsedelim.

Konsevatuar'ın sahneye koymak için telif eser bulmakta güçlük çektiği doğrudur; ama tercümeye gelince böyle bir mazeret bilmem kabul edilebilir mi?. Hattâ dördüncü beşinci dereceden bir piyes olan Friedrich Hebbel'in «Anton Usta»sı daha birinci perdede başlayıp, gine birinci perdede bitiyor. Bu perdede namuslu ve kendi halinde bir aile tanıyoruz; bu ailenin, çalışmak için bir tüccar yanında hemen iş bulmuş, biraz hovarda meşrep Karl isminde bir oğlu, para canlısı ve menfaat için bir evlenme yapmak niyetinde olan bir delikanlıya nişanlı gayet iyi kalbli bir de kızı var. Karl yanında çalıştığı tüccarın mücevherlerini çalmak suçundan tevkif ediliyor, ve çalınan mücevherleri aramak üzere eve gelen zabıta memurlarından bunu öğrenen ve zaten hastalıktan yeni kalkmış nekahet halinde bulunan anne kalp sektesine uğrayarak düşüp ölüyor.

Bir perdeye sığdırılan bu kadar hadiseden, ve henüz bu teli ruhiyesi hiçbir şeye hazırlanmayan seyircinin, bir ölümle adetâ sinirleri bozulduktan sonra ailenin genç kızı Klara, hasis menfaatlar yüzünden nişanlısı tarafından terkediliyor, ve o sırada çocukluğunda sevişip hâlâ unutamadığı bir delikanlı tahsilini bitirip geliyor; ama hiç de hoşlanmadığı sabık nişanlısına kızlığının tek meyvesini vermiş olduğu için (sevmediğine göre bu ne hikmettir anlaşılmaz) Klaranın ne pahasına olursa olsun o hasis sabık nişanlı ile evlenmek zorunda olduğunu öğreniyoruz. Hatta bu yüzden Klara o kötü kalbli Leonnard'a gidip ayaklarına kapanarak «beni al» diye yalvaracak kadar alçalıyor. Öbürü tabii reddediyor. Klara da intihar ediyor.

Bu sırada hırsızlıktan tevkif edilmiş olan Karl, mücevherler bulunduğu için beraat ediyor. Böylece, daha doğrusu iki piyes olan temsilden birinci piyesin unutulmuş olan neticesi beraat olarak verilirken, ikinci piyesin kahramanı Klara ölüme mahkûm oluyor. Sahne tekniğine uygun olrak düzenlenmemiş, hatta başı, ortası, sonu belli olmayan bu vakalar yığını, üstelik uzun tiratlarla doldurulmuş. Ulvi Uraz'ın biraz canlandırmaya çalıştığı, menfaatına düşkün, kendinden başka kimseyi düşünmeden Klaranın feci durumuna tebessümle mukabele eden Leonnard bir tarafa bırakılırsa, esere ismini veren Antan Usta da dahil olmak üzere kuvvetli çizgilerle belirtilmiş bir tip'e de rastlanmaz; şahısların hiç birisi bir karakter olarak yuğrulmamış.

Hâlâ tadı damağımızda kalan «Onikinci Gece» den sonra Renato Mordo'nun sahneye koymak için seçmesine cidden şaştığımız bu eseri, Salih Canar'la, yalnız birinci perdede görünen Melek ve Ragıp istisna edilirse hepikinci sınıf sanatçılar oynuyor. Anton Usta rulündeki Salih'in her zaman hayranı olduğumuz o üd çülü oyunu, maalesef burada kendini göstermek fırsatını bulamamış, girecek bir hüviyetten mahrum kalmıştır. Ragıp Haykır, o küçücük zabıta memurluğunda gine harikülâde bir kompozisyonla eşsiz bir komedyen olduğunu isbat ediyordu. Ulvi Uraz'ın da rahat oynaması için tamamile Leonnard'ın hüviyetine girmeğe çalışması gerektiğini kaydettikten sonra, diğer sanatçıların hepsi için, işi parmaklarının ucu ile tutuvermişler, vazifelerini benimsememiş oldukları için de ne yapacaklarını bilmiyorlardı denebilir.

Son oalrak, Devlet Tiyatrosu açıldıktan sonra Küçük Tiyatronun hakikaten küçüldüğünü söylemek yerinde olur.

Sami ÇELENK

Ağlayan Ölü

Yine duydum hıçkırdığını
Başucumda o hüzünlü sesin.
Böyle mahzun mahzun ağlayan
Yoksa sen misin karıcığım, sen misin?

Senin gözyaşın mı saçlarımı ıslatan?
Toprağımı çiğneyen senin ayakları mı?
Ölüler soruyor sen her geldikçe:
"Bu gelen taze senin karın mı?"

Ne kadar da uzun sürdü bu yolculuk?
Sen simsiyah tüllerinle ne güzelsin!
Ben bembeyaz örtümle ne soğuk!

Benim değilsin artık, yine güzelsin..
Aklıma geldikçe: canım, acağım;
Kendimi tutmasam ağlayacağım.

Ümit YAŞAR

DADAY

Oyy Daday
Vayy Daday
Dadayyyyyy...

Dadayın göğünde ay doğar tepsi
Ankarada İlhan görür,
İstanbulda bedri görür
Ben görürüm, o görür.
Bulutuna bir nişan koy Dadayın
Aynı gün İzmirden geçen bulutlar.
Yağmurunu koku sürün Dadayın
Ertesi gün Erzincana düşen yağmurdur
Üç gün sonra Erciyeşe düşen kar olur
Dadayın yolları geniş dar olur.

Oyy Daday
Vayy Daday
Dadayyyyyy...

Yelkenleri bulutlan bereket gemileri,
Demir atar göklerine Dadayın.
Yem verirsin kuşlarına Dadayın
Bulutlarda gebe kalır, Karsta yavrular
Dadayın yağmurları başkadır
Duman kokar, bulut kokar, kar kokar,
Şimşek kokar, mavi kokar.

Oyy Daday
Vayy Daday
Dadayyyyyy...

Bulutların gölesinde insanlar
İnsanların gölgeleri bulutlar.
Gözlerine âyet düşmüş semadan
Maviliği martı koymuş kanadına
Getirmiş bırakmış Daday göğüne
Kimine bu göz olmuş kimine
Kimine bu yüz olmuş.
Mübarek, nur yüzlü güzel insanlar
Dadayın çarşısında kaynaşır:
Gözü Bursadan gelmiş yeşil,
Ağzı İspartalardan
Kulağı Edirneden
Burnu Hataydan.
Gözlerine mavi gelmiş Boğazdan
Tenlerine Çukurova ak göndermiş pamuktan
Yanağına gülyağı sürmüş İsparta
Çanakkale kan yollamış Kirteden
Saçlarını tel tel dokumuş Bursa
Dudağına al boyamış gelincik
Dişlerine sedef vermiş Akdeniz
Avucuna koku salmış portakal Dörtyoldan
Parmağına gergef olmuş Kütahya
Dadaylı kızların, Daday kızının.

Oyy Daday
Vayy Daday
Dadayyyyyy...

İkindi kafesten içeri girdi
Kalaylı sinide iki baş soğan
Mis kokan yüklükte üç dallı yorgan
Bir tombul ana var, üç topuz oğlan
Bıyığı kulakla baba geliyor
Bir yumruk vurunca kırıldı soğan
Bulaşık sini de sabaha kalsın
Sakızlar yastıkta dört baş, dört rüya.

Oyy Daday
Vayy Daday
Dadayyyyyy...

Domates yanaklı, üzümden gözlü
Vitamin deposu erkek çocuklar
Gözlerine şimşek vermiş Atatürk
Kollarına kuvvet Yaşar Doğu'dan
Gazanfer'den, Celâl Atik'den.
Bu Dadayda ölünmez, ölünmez
Bu Dadayda yatılmaz, uyunmaz.
Off Daday
Offf Daday
Dadayyyyyy...

Mümtaz Zeki TAŞKIN

Bozkırın İnsanı

Bozkırın insanı koç
Bozkırın insanı üç

Bozkır bozkır sen bakır sinisin
Fedakârlığın cömert dinisin

Bozkırın insanı yiğit
Yiğidin bildiği öğüt

Er yetiştirmekte bu ne bereket
Pehlivanı verem olan memleket!

Celâl CUMBALI

Dergiler:

Yazı:

Şair İsmail Ali Sarar'ın çıkardığı Yazı dergisinin 3 ncü sayısında biraz gecikerek çıktı. Dört sayfalık bu edebiyat ve sanat gazetesinin ilk sayısını beğenememiştik. Gerek tertip, gerek baskıdaki itinasızlık bizi üzmüştü. Birinci sayfaya konulan sayfanın dörttebiri bü yüklüğündeki resim gözlerimizi hayli rahatsız etmişti. Bazı yazıların sonunu da beyhude aradık durduk. Baş mürettip beğenmediği kısımları kesip atmış, bu da gözden kaçmış anlaşılan...

Fakat dergi, ikinci sayısında derhal bu hatalardan kurtulmayı bilmiş, üçüncü sayısıyle de mükemmelliğe yönelmiştir. Bu sayıda Necatigil'in şiiri, Ali Cengiz, son zamanlarda örneğine az rasladığımız güzel şiirlerden biri. Zaten Necatigil'i öteden beri severiz. Barbaros Meydanı'ndaki

«Ulanır da belki
Anasının sırtındaki yeldirmeden
Kız bir adım önde gider
Sezdirmeden.»

mısraları hafızamızda pırıl pırıl duruyor. Son şiirlerinde ise yeni bir söyleyişin tadı var. Biraz buruk ama can eriğinin tadına doyulmaz, burukluğu var o şiirlerde.

Tarık Buğra'nın hikâyesini güzel bulmadık. Yazarın «Oğlumuz» kitabı hakkında bir tetkik yazan İbrahim Erseyrek Tağrık Buğra'nın: «Son Çeyrek asır hikâyelerinden; Ömer Seyfettin, Refik Halid, Sabahattin Ali, Said Faik'ten tamamiyle ayrı, sağlam bir teknik üzerine kurularak, yeni ve kuvvetli bir üslûpla» yazdığını ileri sürüyor. İnşallah haklıdır!

Yazı'nın çok daha güzelleşmesini ve olgunlaşmasını temenni ederiz.

***

Yaprak:

Her ayın biriyle onbeşinde çıkan YAPRAK dergisi 8 sayıdır muntazaman yayınlanmaktadır. Orhan Veli ve arkadaşlarının çıkardıkları YAPRAK ismi gibi tek yapraktan ibaret olmasına rağmen dolgun ve ilgi ile okunan bir dergi.

Meselâ, Orhan Veli'nin 5 nci sayıda çıkan «Genç şairden Beklenen» başlıklı yazısını okumuş ve yazarı haklı bulmuştuk. Fakat açıklamamız gerekir ki, «Dolma» ve «Ahmetler» gibi şiirlerin, Orhan Veli'nin yukarda işaret ettiğimiz yazısındaki düşüncelerle nasıl bağdaşabildiğini ve niçin yayınlandıklarını anlıyamadık. Bugünkü şiir üzerindeki etkilerini inkâr edemiyeceğimiz Orhan Veli ve arkadaşlarının, şimdi şikâyet ettikleri durumdan biraz da kendilerinin sorumlu olduklarını ve bu sorumluluklarımızın «Dolma» ve «Ahmetler» gibi yeni örneklerle devam ettiğini belirtmek isteriz.

Yoksa Yaprak dergisi, insanı her bakımdan doyuracak güzellikte. Hele yazarlarının dillerinin temizliği, yeni kelimeleri benimsiyerek kullanmaları, dil devriminin, ancak yazarlarımızın iyi niyetleriyle hızlanacağı hakkındaki inancımızı kuvvetlendiriyor.

Yaprağın son, 15 Nisan, sayısında, Melih Cevdet ve Sabahattin Eyüboğlu'nun yazıları, Orhan Veli, Cahit Küleli ve Suat Taşer'in şiirleriyle, Orhan Veli'nin bir hikâyesi var. Orhan Veli'nin evvelce okuduğumuz bir iki hikâyesi güzel değildi. Fakat «Öğleden Sonra» nın güzel bir hikâye olduğunu söyliyeceğiz. Şiirli bir dille yazılmış. Şair hikâyecilerimizin hikâyelerinde rasladığımız bu yer yer şiire kaçan parçalar, onların hikâyelerine ayrı bir çeşni veriyor.

Cahit Küleli'nin şiirini ise, diğerlerinden daha çok sevdik. Suat Taşer'in «Hürriyet Derler Bir Güzel Sevdim» şiiri de güzel.. Fakat öyle sarmıyor insanı. Belki bu hissimizde, son zamanlarda hemen hemen her şairin yazdığı Hürriyet şiirlerinin de etkisi vardır.

Sözün kısası, Yaprak, her sanat severin okuyup seveceği ve arıyacağı bir dergi...

***

Varlık:

Varlık dergisinin örnek bir dakikliği vardır. Her ayın birinde Varlık'ı kitapçınızda bulabilirsiniz. Çıkışları bir ay bile geciken dergileri gördükçe, Varlık'ı takdir etmemek elden gelmiyor. Hem bir dergiyi zamanında çıkarabilmenin az bir şey olmadığını da ilgilileri yakinen bilirler.

Varlık'ın bu sayısında, Yaşar Nabi'nin Lükse ve israfa ayırdığı «İşte Düşman» adlı bir baş yazısı var. Lüksün memleketimiz için nasıl bir tehlike olduğu 6 madde halinde delilleriyle açıklanmış.

Muhtar Körükçü'nün Köyden notları yine ilgi ile okunuyor. Öyle zannediyoruz ki, Muhtar Körükçü, bu çok canlı ve cidden güzel yazılariyle, Edebiyatımızda, bugünkü düşünüş ve yaşayışıyle köy ve köylüyü tanıtan, ayrı bir şahsiyet olarak belirmektedir.

Yine bu sayıda, Attilâ İlhan'ın, memleket içindeki yolculuklarını anlatan seri halindeki yazılarının ilki, Abbas Yolcu başlığı altında yayınlanmış. Şairin okuduğumuz bu ilk nesri, şiirleri kadar güzel!

Umran Nazif'in Göç hikâyesi, unutulmuş anadolunun, unutulmuş küçük insanlarından birinin nefis hikâyesi..

Hasan Şimşek'in, Mahmut Kuru'nun şiirleri de insanı doyuruyor.

***

Küme:

Konya'da çıkan bu aylık fikir, sanat ve Edebiyat gazetesini görmüşsünüzdür. 7 nci sayısı da yayınlanan, günlük bir gazete boyundaki bu sanat dergisinin bu sayısını ümit ettiğimiz dolgunlukta bulamadık. 13 şiir ve 3 hikâyenin bulunduğu bu sayıda tek bir fikir yazısı var. Arkadaşlarımızın, belki de uzakta bulunmaları ve kültür muhitlerinden ayrı düşmeleri, istedikleri malzemeyi bulmalarına engel olmaktadır.

Güzel şiirleri ve hikâyeleriyle sevdiğimiz küme, kendi yolunda başarı kazanmış bir dergidir. Küme'nin sanat severleri her bakımdan doyuracak olgunluğa erişeceğine inanıyoruz.

***

Değirmen:

Kendisini Varlık dergisindeki güzel şiirleriyle tanıdığımız Halil Tanyeli, Trabzon'da Değirmen isimli aylık bir dergi çıkarıyor.

Büyük şehir dergilerinde imzalarına rasladığımız arkadaşların da yazı ve şiirlerinin bulunduğu Değirmen'in Nisan sayısında, Atatürk hakkında güzel bir yazı, Cavit Orhan Tütengil'in bir yazısı ve bir hikâyesi, Adnan Ardağı, Sabih Şendil'in ve diğer yazarların güzel şiir ve yazıları var.

İleri bir anlayışla çıkarılan Değirmen dergisine başarılar dileriz.

***

Yeşilbor:

Anadolu'nun Aydın İlçelelerinden biri olan Bor'da gençlerin çıkardığı, haftalık içtimai ve edebi bir gazete olan Yeşilbor'un 5 ci sayısı da yayınlanmış bulunuyor. Bizi asıl sevindiren, bir ilçede, kolayca tahmin edilecek türlü güçlükleri göze alarak ve bunları yenerek, böyle bir gazete çıkarılabilmesidir. Bu bakımdan, Yeşilbor'u çıkaranları kutlamak isteriz.

Memleketimizde ilgi uyandıran dâvalara ayırdıkları yazıları ile Yeşilbor'u çıkaranlar övülmeğe değer bir yol tutmuş bulunuyorlar. Meselâ 1 nci sayının baş yazısı Köy ve köylü davasına ayrılmıştır. Bu hayati davanın, memleketin uzak köşelerinde yaşıyan aydınlarımızın şuurlu çalışmalariyle halledileceğine inanıyoruz. 4 ncü sayıdaki «Ana dilimize saygı» başlıklı yazı, mahalli, fakat derin bir yaraya temas etmektedir.

Son sayısında, Asım Yavuzalp'ın «gazete ve gençlik» adlı yazısı ilgi ile okunuyor. Yine bu sayıda Ali Galip Öztürkmen'in Türk milliyetperverliğinde dil birliğinin Büyük önemini belirten bir yazısı var. Aynı yazarın 3 ncü sayıdaki «Mimar Koca Sinan», başlıklı tetkik yazısı, Öztürkmen'i çalışan ve düşünen iyi bir yazar olarak bize tanıtıyor.

AZ. TE.

BİGA POSTASI

Mehmet TÜRKERİ

«Sanatta - Edebiyatta - Fikirde Köye Doğru» ilkeleri altında çıkarılan Biga Postası her satırını zevkle okuduğum dergiler arasındadır. Gerçek yüzile köyü ve halkı, daha doğrusu asıl Türkiye'yi bize veren kaç dergi var? Hepsi de çelimsiz, gösterişsiz. Hepsi de kapaksız ve boyasız. Amma yine Edebiyat Âlemin'den daha değerli bizim için. «Muallim Naci nerdesin? »demiyor bu dergi, «Köyün ve köylünün kalkınması diyor, ilk öğretimde çalışmalarımız diyor, Atatürk'ün, İnönü'nün bu bu yoldaki önemli sözlerini inceliyor. Yesari Asım yerine bir Bedri Gider'i kapağa alıyor. Elbette ki benim için daha değerlidir Biga Postası. Aynı zamanda Türk halk edebiyatının en güzel ve yeni örneklerini de bize sunan bu faydalı dergiyi bulursanız mutlak okuyunuz.

İNSANOĞLU

Hani ufacık kitaplar olur, tertemiz baskıları iç açar, okurken bir ferahlık verir insana, öylelerinden biri geçti elime. Minik minik şiirlerle süslü olan bu kitabın şairini belki siz de tanımıyorsunuz. Kemal Kandaş adını ben ilk bu kitapla gördüm. Şiirlerini ilk İnsanoğlu adlı kitapla okudum. Kemal Kandaşın dostu Nevzat Üstün'e yazdığı üç mısra kitabın ilk şiiri:

İşte hikâyem
İnsanlar... İnsanlar...
Ne denir ki!.

Diğer şiirleri uzun sanmayın. Hemen hepsi böyle kısa kısa. İçlerinden beğendiğim ikisini aşağıya alıyorum:

NE YAPSAK

Türkü söylesek
Dinleyen yok,
Anlayan yok
Halimizden bahsetsek,
Acep
Kaçıp nerelere gitsek?

DÜNYA HALİ

Kimimiz sevdalıdır
Mektup bekler kimimiz
Hangimizin derdi yok ki
Hep insan değil miyiz?

Sahibi ve yazı işlerini
filen idare eden:
Mehmet AKUZUN

Sekreter
Sabahattin Hüsnü

Adres:
P. K. 445 İstanbul

Not: Her türlü müracaat sekreter adına yapılmalıdır.

Münevver Gürkan'ın Mektubu

Sayın Bay Fahir Onger, aleni cevap vermek ve yine aleni olarak cevap almak gayesile yazmış olduğum yazının cevabını şahsınızdan (sayın üstad Bay Fikret Adil'den değil) sizden almış bulunuyorum ve bu maksatla da yine cevap almak gayesile sizlere aleni bir mektup yazmak mecburiyetinde kalıyorum.

Cevap olarak: [illegible] tarihçe üzerinde getirdiğiniz uyan ve uymayan tarafları var. Onlar üzerinde söz söylemek Fikret Adil'e düşer!! diyorsunuz. Demek oluyor ki bana ne sahibi nede elçisi beklediğim cevabı veremiyor.

Diyorsunuz ki ressam fikrini kullanmamalı... Muhterem hocalarımdan biri, mazhar-ı [illegible] doğum bir eserini takdim ederken (genç ressam...) diye mukabelede bulunmuş olduğundan, tarafeinden birinin özrü icap eder ki bana karar vermek size düşer.

Yine diyorsunuz ki: [illegible] sanat görgüsünü arttırmak için seyahatlere katlanmalı ve büyük eserleri tetkik etmelidir; buradada elçilik yapmak hevesindesiniz ama benim elçiye ihtiyacım yoktur çünkü bahs ettiğiniz cümleleri bendeniz size arz etmiştim.

Şimdi müsaade ederseniz ben sizden bir cevap istiyorum: — Tenkidinizi kendiniz yapınız, ne başkasına havale ediniz ve nede başkasından alınız.

Fahir Onger'in Cevabı

Sayın Bayan;

Henüz çok genç görünmenize rağmen, asabi bir kalemle yazmak lüzumunu duymuşsunuz. Böyle "polemik"lerle uğraşacağınız yerde, sanatınızı geliştirmeye çalışsanız, sizin için daha istifadeli olur.

Şunu bilhassa iyice bilmeniz lâzım ki "Fikret Adil" ve Fahir Onger" imzaları birbirinden ayrı iki anlayışı ifade eder. Madem münakaşadan hoşlanıyorsunuz, o halde zahmet edin de evvelce yazdığım yazıları da bir gözden geçiriverin. "Üstad Fikret Adil'e hürmetle" sunduğunuz yazınıza bir cevap almak emelinde iseniz, kendisine baş vurmanızı tavsiye ederim. Bugüne kadar kendi düşüncelerimden başka kimsenin elçiliğini yapmadım.

Sanatın çetin yolunda kendinizi iyice hazırlamadan ortaya çıkmanız ve her şeye olmuş bitmiş nazarile bakmanız, bu yolda ilerlemenize set çekmektir. Üstelik bir de münakaşaya kalkmış olmanız, bugün daha işin çıraklık devresinde bulunduğunuz bir sırada, lüzumsuz bir gevezelikten öteye geçemez.

Yazıcılardan samimi fikir ve kanaatlerini yazmalarını rica ederken, onların bu düşüncelerine saygı beslemesini de öğrenmelisiniz.

Gelecek sergilere iyi resimler hazırlamak için, bütün vaktinizi fırça, palet ve tuvaller arasında geçirmelisiniz. Bu sözlerimi, tecrübeli bir ağabeğin küçük kız kardeşine candan tavsiyeleri olarak kabul edin ve uslu uslu çalışın.

Fahir ONGER

DERGİLER ve KİTAPLAR

ÜÇ ŞEHİTLER DESTANI:

Fazıl Dağlarca'nın altıncı şiir kitabı bu ismi taşıyor. Şair İkinci İnönü Savaşı esnasında Adsıztepe denilen bir tepenin arka arkaya bir kaç defa düşman eline geçip sonra tekrar geri alınmasını anlatıyor. Vakanın tafsilâtı bir askerî dergide yazılıdır. Fazıl Hüsnü o dergiyi okumuş ve Adsıztepe mücadelesini şiire dökmüştür. Bu sebeple şiir, vaka ve kahramanları tahkik etmek mümkündür. İhtilâlimizin askerî plânda önemli bir safhasını teşkil eden İkinci İnönü Savaşı, yalnız bu küçük Adsıztepe noktasından ele alınmış ve diğer cephelere de teşmil edilmek üzere buradaki aksiyon anlatılmıştır.

Fazıl Hüsnü, evvelki beş kitabında muhayyel ve mücerred bir insanın duygu, düşünce ve hareketlerini inceler. Bu bu insanı ve onun âlemini anlamakta zorluk çekeriz. O insanın cemiyetimizle, o âlemin dünyamızla bir ilgisi yok gibidir. Üç Şehitlerde bu hal değişiyor. Yurt sınırları içinde Adsıztepe'yi tanıyoruz. Burada ne için dövüşüldüğünü ve ne için öldüğünü bilen insanlar hiç yabancı değil. Her birimiz Adsıztepe'ye bir yanımızdan bağlıyız. Kimimiz babasını, kimimiz kardeşini orada kaybetti. Babalarımız, kardeşlerimiz silâhlı emperyalist kuvvetlerini gene ordan dip çikle etmeğe çalıştı. Onun için hayatımızı ve kaderimizi bağladığımız bu hâdiseyi unutmuyoruz.

Fazıl Hüsnü'nün destanı bu konusuyla bu muhtevasile kuvvet kazanıyor. Fakat şiir yapısı - eskilerine nisbetle daha aydınlık olduğu halde - bu destanî ve ve hâilevi hâdiseyi kâfi derecede canlandıramıyor. Şiirlerin ayrı başlıklarla ayrı sahifelerde yer alması destanın bütünleşme istidadı gösteren havasını bölüyor.

Şiir yapısında önemli bir değişiklik olmaması, bir an için bizi gene eski Fazıl Hüsnü ile karşı karşıya getiriyor ve bütün külliyat içinde bunu bir altıncı kitap olarak devam eder görüyoruz. Fakat mücerret ve muhayyel insan duyguları tasvirinden, müşahhas memleket insanı meselelerine giriş itibarile Üç Şehidleri yeni bir devre gibi mütalâa edebiliriz. Elverir ki şair, bundan sonra gene müşahhas memleket insanının türlü meselelerini de ele alsın. Bugün Fazıl Hüsnü'den bunu bekliyoruz.

*** *GEL GÖR Kİ:*

İki renkli ve lüks bir baskı ile yayınlanan bu şiir kitabının üzerinde Muvaffak Sami'nin adı yazılı. Muvaffak Sami şiirde geleneğe önem verenlerdendir. Bu itibarla şiirlerinde yerli, yabancı pek çok sanatçının etkisi vardır. Yer yer güzel şeyler söylemekle beraber bazan da:

İşte, muğlâp oluyor gururum,
Sufli bir zenkin koynunda.

gibi zevk ve güzelliğini bir türlü anlıyamadığım beyitler yazıyor. Muvaffak Sami anlatıyor ki bir aşka tutulmuş. Bu aşk ümitsizdir, bu aşk onu şiirler yazdırır ve nihayet kendisine bir henderi bulur. Bu Fuzuli'dir. Onu Muvaffak Sami'nin şu mısraında tanırız:

Gel gör ki şair yine âşıktır.

Bu iki kırmalık kitabı dolduran on yedi şiirin hepsi de bu minval üzere şairin aşklarını ve derdlerini anlatır.

Bu tip şiirleri beğenenler, sevip okuyanlar, hattâ defterlerine kopye edenler vardır. Ben şahsan hoşlanmam. Şiiri, aşkını ilân etmek için vasıta kılan kimselerin büyük bir sanat heyecanı taşıdıklarına da inanamam.

HACIBABANIN KUMRULARI:

Gene güzel bir baskı ile yayınlanan yeni bir şiir kitabı da Reşat Cemal Emek'in «Hacıbabanın Kumruları» isimli kitabıdır. Reşat Cemal, yeni neslin tanımadığı şairlerden biridir. Yeni nesiller, Reşat Cemal'i tanımakla bir şey kazanırlar demek istemiyorum. Hiç bir şey kazanmazlar, amma bir şey öğrenebilirler: Sanatta farklılaşmanın lüzumu. Reşat Cemal, bu farklılaşmayı temin edemedi. Onun için ne yazdığı zamanlarda, ne de şimdi şiirlerini hararetle alıp okuyan bir okuyucu zümresi olmadı. Ahmet Muhibe hayran yaşat bir şairdi, sonuna kadar da öyle kaldı.

Kitabın içinde âşık tarzında yazılmış mektuplar beni diğer manzumelerden daha fazla sardı. Bir de Hacıbabanın üçüncü Kumrusunu güzel bir (Pastel) halinde odamın duvarına yapıştırdım:

En küçüğü silik bir hâtıradır
Karakuru bir mahalle kızıydı
Çıplak ayağını diken kanatır
Kursağını dolduran hep sızıydı

Zengin çocukları hep saçını yolar
Süslü kızlar almazlardı oyuna
Kimbilir ne kadar delikanlı var
Ki, kurbandır şimdi servi boyuna

MEMLEKET RÜZGARLARI:

Genç bir şairin ilk kitabı. Bedri Giderin adını ilk bu kitapta duydum. Kendisi köyde aydınlanan bir köy çocuğu imiş. Şiirlerinden de belli. Toprak Aşk, Nasibi kıt sofralar, Tülüncü, Orak tarlasında öğle v. s.

Konular bizzat bu hayatın içinde olan şairler tarafından anlatılınca bir başka türlü oluveriyor. Rastgele yerden bir kaç mısra okuyorum:

Kanayan avcumda sıkıp ekin boğağını
Toprağı koklamışım
Ordan başlar elimdeki nasır
Ve toprak aşkım.

BURSADA YEŞİLLER:

Salâhattin Batu'nun yanılmıyorsam üçüncü şiir kitabı. Küçük bir kitap. İçinde yalnız dört şiir var. Şiirler, Çarşı, Cami, Çini, Ezan sesi, Padişah gibi geçen yüzyıllardan artakalan ne kadar eşya ve hâtıra varsa hepsini toplamış. Bursa, Salâhattin Batu'da yaşıyan tarafları ile değil de tarih olmuş yönlerile kendini gösteriyor. Sayın şairle tanışmamış olsaydım kendisini ya bir yabancı gezgin, yahut ta turizm bürosundan biri sanabilirdim. Bursayı görmedim. Fakat gidip görmeyi çok isterdim. Bu kitabı okuduktan sonra vazgeçtim. Salâhattin Batu'nun anlattığı Bursa bana yabancıdır. Beni oraya çekecek hiç bir şey söylemiyor. Eski çağlardan kalmış bir kaç memur ile bol bol tabiat yeşilliği elele vermişler. İçinde insan [illegible] canlı hiç bir mahlûk yok. Böyle Bursayı nideyim? Galiba yurdumuza (turist) gelmeyişinin sebebi de bu. Propaganda yapmasını bilmiyoruz. Yirminci yüzyıl insanlarına ezan sesi dinletmek ve minare seyrettirmek istiyoruz. Halbuki Parise yılda üç milyon (turist) gittiğini ve 150 milyon dolar götürdüğünü bir düşünmeliyiz. Ne ise bu ayrı bahis. Salâhattin Batu ilim alanında değerli bir uzman olabilir. Bu mühim bir iştir. Herkes bir bilgin, bir uzman olamaz. Amma ne yalan söyleyeyim şiirleri sanat yönünden de beni pek sarmadı.

Fahir Onger

HARP POEMİ, BARIŞA DAİR DESTAN

Kaynak şiir dergisinin ilk sayılarında açtığı şiir yarışması sonuçlandı ve birinciliği kazanan şairin de şiirleri kaynak yayınlarının ilki olan bir kitapla toplandı.

Nurullah Ataç, Ahmet Muhip Dranas ve Kenan Akyüz birinciliği Zafer Hüsnü Taran'ın Harp Poemi adlı şiirine vermişler. Kitap da bu adı taşıyor.

Kapak kompozisyonunu Sabahattin Hüsnü Taran'ın yaptığı Harp Poemi (1) nde 28 şiir var ve şiirler Sabahattin Hüsnü ve Bedia Taran'ın resimleriyle süslenmiş.

Şiirler hakkında konuşmadan önce, Harp Poemi ismini beğenmediğimizi söylemek isteriz. Bizce isim, şiirden bir parçadır ve şiiri bütünler, mısra değerindedir. Mısralar üzerindeki didinmeyi, isimlerden de esirgememek lâzımdır.

Kitabın en güzel şiiri Harp Poemi!

«Onlar bağ bozumuna gider gibi
Ellerinde sıcaklığı karılarının
Dudaklarında solan türküleri
Ve dağınık saçlarında rüzgâr
Çekip gittiler katar katar.»

Mısralariyle başlıyan Harp Poemi, Dünya savaşı karşısında, Türk şairinin de bütün Dünya şairleri gibi ilgisiz kalamıyacağına güzel bir örnek.

Fakat şair, kitaptaki bütün şiirlerinde aynı kuvvette mısralar verememiş. Meselâ Vasiyet şiirlerinde olduğu gibi:

«Denize Şahmerdanla çıkılan
Bir iskele kazığı gibi girdimdi hayata.»

mısraları güzel olmaktan uzak. Kelimelere de önem verilmemiş. «Tarümar» «Gamsız» «Busel» «Zabit» «Fecir» gibi bugünkü şiir dilinde çoktandır unutulmuş kelimelere rastladıkça yadırgıyor insan.

Mukavva El, Doyamam, Ben miyim, beğendiğimiz şiirler; severek okunuyor. Hele, Ben miyim şiirinin son mısraları:

«İlk kravat, ilk Bayram
Şapkamda sarı yerli.
Aynada kendine [illegible]
Ben miyim, ben miyim!

Kazime amade mevsimler
Traşlı yüzümü sevsinler
O ben miyim, ben miyim!»

şimdi, oldukça uzaklarda kalan o günlere bizi kolayca sürüklüyor.

Yüzlerce genç katıldığını ümit ettiğimiz yarışmada albığı derece ile eserini bastırmak imkânını bulan Zafer Hüsnü'yü tebrik ederken, açtığı yarışma ile Edebiyatımızda hayırlı bir işe önayak olan Kaynak dergisinin bu hizmetinin de memnunlukla anılmağa değer olduğunu belirtmek isteriz.

Bu ay içinde Avni Dökmeci dostumuz da, Barışa dair destan (2) isimli şiir kitabını çıkardı. 942-945 yılları arasında yazılan ve bir kısmı muhtelif dergilerde yayınlanan şiirlerine eklediği notlarla, Dökmeci, şiirleri arasında bir bağlılık kurmağa ve bütüne varmağa çalışmış. Fakat bunda başarı gösterdiğini söyliyemiyeceğiz. Şiirlere eklenen notlar birbirini tamamlıyor, fakat şiirler bir destanın bütününü saran ahenkten uzak ve birbirlerine yabancı duruyorlar. Sanki sokaki bağlarla bir araya getirilmiş ve her biri başını alıp gitmeğe hazır durumda. Yâni kitap bir destan değil, adına ve Destan havası verilmek istenmesine rağmen bir şiir kitabı.

Kitaptaki şiirleri de umduğumuz gibi bulamadığımızı söylersek, ümit ederiz ki dostumuz bize gücenmez. Bunda zamanın etkisi olduğunu da inkâr edemeyiz. En yenisi 4 yıl evvel yazılmış bu şiirleri zaman biraz hırpalamışa benziyor. Genç bir şair olan Dökmeci'nin, son zamanlarda okuduğumuz güzel şiirleri, bu hükmümüzü kuvvetlendirir zannediyoruz.

«Şehir döküyordu yapraklarını sevgilim
Ve görüyorsun semayı da kaplamış dumandan bir kilim»

«Bir şey duyuyorum, dostlarım, bir şey
Barışı yüklenmiş: Üfürüyor ney..»

gibi beğenemediğimiz mısralar yanında, vadediyorum şiirinde olduğu gibi:

«Benim yerli kuşlarımda var
Kanatlarında barışı taşıyan.
Oh mini-mini serçelerim
Ak günlerde gelin pencereme
Size barış yemleri serperim»

ayarında güzel mısralar da var. Fakat bunların az olması bizi üzdü.

Dökmeci'nin son şiirlerini toplıyacak kitabının bizi daha çok memnun edeceğini ümid edip, bekliyelim.

---

(1) Harp Poemi, Kaynak dergisi ve yayınları. 949, Fi. 40 Krş.

(2) Barışa Dair Destan, Kaynak Dergisi ve yayınları, Fi. 40 Krş.

İnönü Armağanı, Yahya Kemal ve Saire

(Baştarafı 1 inci sayfada) mekte olan değerli «gençler» le meşgul olmalı «tatlı» ve inandırıcı tavsiyelerimizi» onlara sunmalıymışız.

Nihat Sami Banarlı'nın bana karşı korken unuttuğu iki şeyi hatırlatmalıyım: Birincisi, yukarıda açıkladığım gibi, Armağan münasebetile Yahya Kemal'in bugün, gerçekten büyük bir şair mi, yoksa sadece iyi bir şair mi olduğu meselesi tartışma konusu olmuştur. İkincisi, bana tavsiye ettiği «gençlerle haşir neşir olma işini senelerdenberi YEDİ GÜN dergisinde bizzat kendisi yapmaktadır. Hattâ bir de «Yedi Gün Şairleri Antolojisi» çıkarttırmıştır.

İkinci itiraz denemeci Nurullah Ataç'tan sadır oldu. Umumiyetle kendisine karşı yön aldığımı ileri sürdüğü için bu konuda söz söylemek istemiyorum.

Bir başka itirazı da bir şairin kaleminden dinliyoruz. Sabahattin Teoman «Ulus» gazetesinde uzun bir yazı yayınlamış. Kendisini şahsan tanımasam da olgun bir kişi olduğunu mektuplarından bilirim. Bu yazısında meseleyi bir vesile olarak ele almış. Daha çok benim sanat anlayışıma, dünya görüşüme karşı duruyor. Bir kaç senedenberi yazdıklarıma bu şekilde cevap veren sanatçılardan daha başkalarını da hatırlıyorum. Tanin gazetesinde gene Siyasal Bilgiler Okulundan yetişmiş bir şair, Sinasi Özdenoğlu bana bir açık mektup neşretmişti. Daha sonra İzmirde çıkan Fikirler dergisinde de İbrahim Zeki Burdurlu'nun bir eleştirmemi ele alan bir «Polemik» yazısını okumuştum. Bu çeşit karşı komalara sözlü olarak da rastladım. Bana demek istiyorlar ki senin düşüncen yanlış, bizimki doğru. Ne diyebilirim, bir kez o fikirlere bağlanmışlar. Ona göre kitaplar yayınlamışlar, hayatlarına bir düzen kurmuşlar. Kimi devlet memuru, kimi idare adamı, kimi öğretmen olmuşlar. Onlar için başka fikirlere alışmak kolay olmıyacak. Ulus gazeteleri, Hürriyet gazeteleri, Tanin gazeteleri ellerinde. Benimse, bilindiği gibi mütevazı, fakat iddialı bir edebiyat dergisinin şu sütunundan başka nefes alabilecek bir saham yok. Buna rağmen şair Sabahattin Teoman'a iki kelime olsun söylemek isterim:

Şair arkadaşımız diyor ki: «Sanat eserinde konu bir vesiledir. Bataan'da alınmış bir kurşun yarası ile bir fanilâ düğmesi ressam için ayni değerdedir.

Cevabım şu: Değildir efendim. Adalet, Hürriyet, İnsanlık duygusu ve bunun sonucu olan aksiyonlar ressamın elini başka türlü hareket ettirir. Dediğiniz tipte bir sanatçı bulmak şöyle dursun bir kaz çobanı bile bulunmaz. Ancak beyni çıkarılmış, insanlığından tecrit edilmiş bir makine - ressam için müşahedeniz doğru olabilir. Bir insan için, hiç zannetmiyorum.

Sabahattin Teoman'ın o sözünü okuduktan sonra konuşmaya devam etmem abestir. Amma onu böyle yazmıya yönelten bir takım tesirlerin rolü vepayı olabileceğini kestirdiğim için bir noktaya daha karşılık vereceğim. Sabahattin Teoman şunu yazmış: «Genç şiirimizin küçük görünmesi hattâ hiç görünmemesi, onun, Yahya Kemal'in Üsküdardaki fukara evlerini dolduran göz kamaştırıcı aydınlığındandır.» Hangi birini düzelteyim? Eski bir ustanın yaptığı gibi topunu mühür küpüne daldırmak daha kestirme olacak. «Genç şiirimiz küçük görünüyor, hattâ hiç görünmüyormuş.» Halbuki tam aksine, on on beş yıldanberi ortada genç şiirimizden başka bir şey yok. Yahya Kemal'i tutmak için kendimizi inkâr etmiyelim. «Yahya Kemal'in göz kamaştırıcı aydınlığı Üsküdardaki fukara evlerini doldurmuş muş». Sabahattin Teoman, Üsküdardaki ve diğer yerlerdeki halkın işi gücü bırakıp Yahya Kemali okuyarak nurlandığını mı zannediyor? Üsküdarda Yahya Kemali bilen, yalnız kahve müdavimi emeklilerdir.

Görülüyor ki başlangıçta mesele değer yargısında meydana gelen ikilik olduğu halde, iş tartışmaya dökülünce türlü yönler almış, konu dışında türlü söyleşmelere yol açmıştır. Bu mesele burada kapanır mı?.

Aktüalitesi geçtiği için hâdise zaten unutulmuştur. Fakat yeni bir sanat görüşü taşıyan genç elemanlar edebiyata girdikçe - Armağan meselesi değil amma - bir Yahya Kemal meselesi söz ve tartışma konusu olacaktır. «Tanrı Şair» ile bir kez tanışmış ve onun elini öpmüş kişiler bu defa olduğu gibi, gelecek tartışmalarda da ortaya çıkıp taassupla genç nesillerin üzerine yürüyeceklerdir. Halbuki bizden itibaren el öpmeğe alışmamış bir nesil yetişmektedir.

Fahir Onger

Jean Cocteau

(Baştarafı 1 inci sayfada) bun arkasından gelen fikri inkılâp, düşünce inkılâbı olduğunu söylüyor ve bunun da her zaman, her yerde gençlik tarafından yapıldığını ileri sürüyordu. Mısırda şehirler ve nihayet bir memleket gördüğünü, fakat Türkiyeye ayak basar basmaz bir «millet» ile karşılaştığını söyleyen ünlü sanatçı İstanbuldan şu şekilde bahsediyordu:

«Ben mahalli renk ve pitoreskten hoşlanmıyorum. Beni asıl ilgilendiren şey bir şehrin esprisi yani ruhu, fikri ve zekâsıdır. İstanbulda sevdiğim ve hayran olduğum şey bu şehrin esprisidir.»

Atlas sinemasındaki konferansından bir kaç gün sonra, Talebe Birliğinin daveti üzerine Marmara Lokalinde de konuşan Jean Cocteau, günümüzün atom imal eden fabrikalarını, Fraunlar devrinin imha mabetlerine benzeterek bu imha mabetlerinin de kolejler ve üniversitelerde gelişen sulh fikri ile imha edildiğini zikrettikten sonra sözlerine Nitche'nin şu cümlesini ilâve etmiştir: «Dünyayı idare eden kuvvet, güvercinlerin ayaklarile gelecektir.»

Marmara Lokalinden ayrılırken Üniversite Talebe Birliğinin şeref defterine: «Türkler pitoreski kaldırdılar. Zihinlerle her şey ondan sonra değişmeye başladı. İstanbulu yalnız fikrin ışığında tanımak saadetini tattım.» diye yazan Jean Cocteau ile, ertesi günü Park Otelde M. Leopold Levy, Salâh Birsel, Orhan M. Arıburun, Oktay Aktal ve Özdemir Asafın da hazır bulundukları görüşmemizde, kıymetli sanatkâr bir gün önceki konferansının iyi tercüme edilmemesinden doğan üzüntüsünü her fırsatta açıklamayı ihmal etmiyor: «Düşünün, siz benim yerimde olsanız ne yapardınız?» diyordu. «Gelip beni aldılar. O delikanlı tercüme edebileceğini söyledi. Durumu gördünüz değil mi? Bir kere başladıktan sonra iş işten geçmişti. Artık bir başkası gelsin diye teklifte bulunamazdım. Buna her şeyden önce huyum elverişli değil. Nihayet bir Fransız olduğumu unutmayın.»

Tiyatro üzerine konuşuyorduk. Üniversiteliler için tenzilât yapılmasını temin ettiğini söyleyerek: «Biz asıl gençlik için temsil veriyoruz. O ön sıralarda oturmak hevesli zenginlerden ziyade, gençler tarafından anlaşılacağımızı, takdir edilebileceğimizi biliyoruz. Amma işi organize edenlere bunu anlatmak hiç te kolay olmuyor.» diye ilâve ediyordu. Sonra birden hatırına gelmiş gibi: «İşin kötüsü Türkiyeye Fransız filmlerinin de en zayıflarından getirildiğini öğrendim. Emin olunuz bu filmler Fransız filmciliği hakkında bir fikir vermekten uzaktırlar. Bizim çok daha iyi filmler çevirdiğimizi bilmenizi isterim» diyerek sinema konusuna atladı. Bir kaç dakika sinema sanatı üzerine konuşan Jean Cocteau, sözünü bitirir bitirmek, Atlasta verdiği konferansı hatırlatarak, dil devrimimizden de bahsedin bu hususta neler düşündüğünü sordum: «Çok önemli bir konuya temas ettiniz» dedi. «Zaten bundan bahsetmek istiyordum. Siyasi devriminizi takip eden kültür devriminizde dil konusu hayli önemli bir yer işgal eder. Türk dilinin, bugün konuşulmakta olan Türk dilinin telâffuzuna hayranlığımı belirtmiştim. Siz genç yazarlar, fonetik bakımından bu kadar güzel olan konuşma dilinizden müstakar bir yazı dili meydana getirmek için ne yapıyorsunuz? Dil devrimi çok mühimdir. Dil durmadan değişen bir müessesedir. Bu değişme, yazarların iştiraki ve şuurlu çalışmalarile daha müsbet neticeler verir. Dili yoğuracak, çözecek, düğümleyecek, tekrar çözecek, tekrar düğümleyecek olan sizsiniz. Ancak bu safhalar geçirildikten sonra diliniz olgun bir dil haline gelebilir ve bu bilhassa sizin nesliniz için mühimdir. Şayet dili sizin nesliniz müstakar bir hale koyamazsa, bundan en çok siz kaybedersiniz. Çünkü sizin eserleriniz de ileride, bir gün eski eserlere karşı gösterilen ilgisizlikle karşılaşarak bu yüzden de emekleriniz boşa gitmiş olacaktır. Bu iş bizde de böyle oldu. Dünyanın her tarafında da bu şekilde oluyor.»

Dil bahsine böylece dokunduktan sonra, her memlekette ve bilhassa bizimki gibi bir inkılâp devrini geçirmekte olan memleketlerde, genç şair ve yazarların, işi gücü sanat adını istismar ederek para kazanmak olan, [illegible] kimselerle mücadele etmeleri ve bunun semereli olabilmesi için de birleşerek her türlü imkândan istifade yollarını aramalarının lüzumundan bahsediyordu.

Ankaraya hareketlerinden önce, Hachette kitapevinde eserlerini de imza eden Jean Cocteau'nun İstanbuldaki günleri işte böyle meşguliyetler ile geçti. Fakat zayıf ve nahif bünyesine [illegible] Les Parents Terribles, Les monstres sacrés, La Machine Infernale (bu üç piyes kendi eseridir) Leocadia, Huis - Clos ve Le Mal Joli, Britannicus gibi yedi eserin sahneye konulmasile uğraşmaktan fırsat bulup konferanslar vermesi, etrafını saran gazetecilerle, Fransız kolonisile ve sanatçılarla hiç yorulmadan konuşmalar yapması [illegible] olduğu kadar enerjisine de hayran bıraktı.

Jean Cocteau gibi asrımızın dünya çapındaki şöhretlerinden birinin, şehrimizde kaldığı kısa müddet zarfında «Türkiyeye âşık olması» da ayrıca memnun olduğumuz bir husustur.

Naim TİRALİ

SAKLAMBAÇ

ELMA DERSEM ÇIK SEVGİLİM,
ARMUT DERSEM ÇIKMA
AMA ÜZÜYORSUN BENİ YETER,
ELMA, ELMA!

Azmi TEKİNALP

Rumeliye ait darmadağın şiir

— Leman Bezci'ye —

Haziran bitti, bir müthiş zaman oldu
Evinden, derdinden ayrılan oldu
Ben gülümden ayrıldım
Gerisi beyhude, hep yalan oldu.

Eski hicran varmış garbet elinde
Varıp ölmeliymiş Temmuz ayında
Rumelinin uzun, bozuk yolunda
Nice garip, nice mutsuz insan evleri.

Yüreğimde başka şiir kalmasın
Gafil kuşlar ince dalda ölmesin
Kişi bu yollarda gözün kırpmasın
Bir yanda taze buğday, bir yanda Kırklareli.

Edirne ovasında ölüler yatar
Ölüler artık nefretsiz yatar
Kimisi sevgili, kimisi asker
Benim adçar turnam, canım Rumeli.

Yaz güneşinde Edirne şehri
Kadınların sesi gibi sıcak
Çeşmeler başında, evler içinde
Tatlı sevdasında, erkek düşünde
Saçları kara, elleri sıcak
Ben severek ayrılarak yaşadım
Güzeli var, delisi var
Çiçekli çiçekli günler içinde.
Aşka ve nefrete Edirnede başladım.

Çiçekli günler içinde bir tanesi var
Daha eller kınasız
İnce bilekte diken yarası
Bir zalimce babası var.
Süpürge saldılar: izinler bitti
Arabalar aldı, usul usul götürdü
Fındıklık içinde büyümek üzere
Küçüklü de ayrıldı,
O kara saçları gözümde yanık.

Edirne köprüsü sıracık taştan
Bırakıp gidecek bir zaman değil
Edirne köprüsü sıcacık taştan
Oturup kalacak bir zaman değil
Kalk gidelim
Cigaramı, fenerimi yak gidelim
Bulut gölgesinde, dere boyundan
Saçlarını omuzuna dök gidelim;
Çingenem gitmez, avazım duymaz.

Halk şairi, güzeler beyim
İnce kâğıt üstüne derdimi yaz
Döksün zülfünü meydana gelsin
Âlemde bulunmaz olan çaremi yaz:
Hasretim güçünce de ki:
Çingene dağlarından selâm mı ettin
Yemin billâh edip sözün mü tuttun
Dört sıcak gecede kiminle yattın
Sensiz yataklarda bozuldum gayri.

Han odalarından ocağa geçtim
Bir böğü yalnızlığın içine düştüm
Edirne ovasında bir ulu duman
Dumanın içinde şahanlar uçtu.

O zaman içinde beni vurdular
Çiçekten, ışıktan ayrı koydular
Unutmaz yarama bakıp güldüler
Bir akla uyup delirdim gayri.

Yüce pınar, eski gülüm, kardeşim
Bu biçim delilik değildi işim
Şahanlar uçun...

Metin ELOĞLU

Dergilerde her yenilik okuyucular üzerinde iyi veya kötü bir etki yapar. Okuyucular betiklerle (mektuplarla) bunu bize duyarurlar. Bizler de devinmemizi ona göre ayarlarız. Edebiyat Dünya'sının sekiz büyük sayfasından birini bir genç arkadaşı tanıtmağa ayırmamız okuyucularımızı sevindirmiş olacak ki onlardan «Aman bu türeden ayrılmayın» yollu betikler aldık. Bizce de Edebiyat Dünyası böylece en köklü ödevlerinden birini başarmaktadır. Yalnız burada şunu ekleyelim: Bizim bu sayfada tanıttığımız arkadaşların hepsini ille de en büyük şair saymamız gibi bir savımız yoktur. Sonra ille de bunlar Yazın tarihimize geçeceklerdir de diyemeyiz. Sadece bu arkadaşlar doğrudan doğruya bizde ve çevremizde umutlar uyandıran kişilerdir. İşte bunlardan üçüncüsü:

MAHMUT KURU

işbu şiir beni bilmiyenler içindir

Evimiz
Yldırım caddesi numara on dört,
Türkiyenin Antakya şehrinde.
İşte bu bahsettiğim evde
İki oda vardır:

Birinde anam kalır
Ben kalırım birinde..
Bir ikindi üstü doğmuşum
Ilık bir Haziran günü
Bin dokuzyüz yirmi sekiz senesinde.

Anam, Şefika Dudu
Babam, ölü Mustafa Macit
Ben Mahmut kuru.
Yirmiüç Temmuz ilkokulundan mezunum
Karım, çocuklarım nâmevcut.

İşbu şiir
Bir duyurma mahiyetinde olup
Beni bilmeyenler içindir.

Yaz ayları Mersında güzel geceler oluyor

Bir gün sana doğru uzanacağım
Avuçlarımda kurumuş ter kokuları
Beyaz köpükleri içinden denizin,
Rüzgârların vuracak yüzüme küfür küfür,
Çatlak dombazlı iskelene çıkacağım,
İçim fer - ferah.

Gözlerim ağlamaklı olacak
Küt küt vuracak heyecandan yüreğim.
Akşam, caddeler aydınlık
Deniz yakını meyhaneler tıklım tıklım
Rakı kokuları tıkıyacak genzimi.
Keskin sirkeli salatalar, balık.

Asfalt caddende yürüyeceğim gıcır gıcır
Belediyenin sulattığı son vakte rastlıyacak,
Kısa pantollu çocuklar bisikletle geçecek
yanımdan

Sonra on sekizinde bir kız.
Hemen de anlıyıverecek garip olduğumu.

Yalnızlığım çökecek omuzlarıma
Sıcaktan boncuklanan yüzümü sileceğim.
Terin, yiv yiv beyazlaştırdığı mendilimle.
Yak bir sigara daha Mahmut diyeceğim.
Bir ah gelecek içimden, öylesine derin
Gözlerim az daha güneye kayacak.
Bir memleket havası inecek ciğerlerime kadar.
Bu Akdeniz havasıdır.
Dağlardan kopup gelen.

Yak bir sigara daha Mahmut!
Bu rüzgâr körükleyiverdi seni.
Nerdeyse yıldızlar doğacak.
Yalnızlığın çökecek omuzlarıma ağır ağır
İnsanlar telâş içinde
İnsanlar sağır.
Yak! Yak!. Bir sigara daha Mahmut!
Yaz ayları Mersinde güzel geceler olur.

Kahrolasın Kırksekiz yılı, bana bu mayda
yapacağın?.

Ne Fakir'le, ne Bedri ile bugünedek bir saniye konuşmuşluğum var. Amma Kuru'yu iyi tanırım. Aynı şehirde doğduk, büyüdük. Hele son beş altı yıldır hemen her son şiirini ilk bana okumuştur. Bu bakıma Kuru için söylenecek daha çok sözüm olabilir amma, ufacık dergi, sekiz sayfa, ayda bir çıkmamız ve tek sütunluk payımız engeller arasında..

Mahmut Kuru, böyle başlıyayım, iyi yürekli temiz duygulu, cömert huylu bir arkadaştır. Sanırım bu yüzden insanlar onu epeyce şaşırtmış, incitmişlerdir.

Kuru 1928 yılının Haziranında Antakya'da doğduğu zaman oralar Fransız'ların elinde bulunuyordu. Bu olay, bu acı gerçek Hataylı gençlerin olgun, uyanık, ateşli ve canlı yetişmelerine sebep olmuştur. Diğerleri gibi Kuru da 10 yaşına kadar bu acıyı duydu; mitingler, grevler, kavgalar - bunlar o günlerin en olağan anılarıdır bizler için - onu da bir hayat adamı olarak hazırlıyordu. İlkokulu bitirdikten sonra Kuru Antakya Ticaret



orta okuluna sığamadı. İstanbula geldi, burada dört beş okula girdi çıktıysa da hep boşuna! Bir türlü orta okulu bitiremedi. «Belki de, diyor Kuru, babamı çok küçük yaşlarda kaybetmiş olmam okuyamayışıma sebep olmuştur. Zaman zaman bu acıyı tâ yüreğimde duyarım..» Sonra uzun yıllar hayatın türlü cilvelerine göğüs gererek Kuru ablası ve annesile yaşıyor.

«Şiiri ekmeğim kadar severim ve onun doyuruculuğuna inanırım, amma şiirin mısraları seni, beni ve onu anlatabilense» diyen Kuru ilk şiir zevkini küçüklük arkadaşı Ali Arcak'tan aldığını söylüyor. O zamandanberi nerelerde yazmamış ki?. Şiirlerine Toprak'tan tutun Fikir'lere, Varlığa, Türke Doğru'ya, Güney'e, Edebiyat Dünyasına kadar hemen bütün edebiyat dergileri seve seve yer vermişlerdir. 1946 yılında Toprak dergisi Kuru'nun iki formalık İklimden İklim'e adlı bir de şiir kitabını çıkarmıştır. Pek sevdiğim bir iki şiirinin de bulunduğu bu kitabı Kuru hiç sevmez. Amma aşağı yukarı bütün şairler böyle değil mi?.

Bence Kuru'nun iki kusuru var: İlki yazdığını bekletmeden, hem de dört beş dergiye birden yollaması. Bu huyundan vazgeçiremedim bir türlü. Oysaki böyle yapanlara hiç bir dergi sahibi inanmaz ve onu dergisinde kolay kolay yer vermez. İkinci kusuru Kuru'nun, sık sık beğendiği şiirlerin hemen de etkisi altında kalarak şiirler yazmasıdır. Öyle ki Kuru'nun hiç bir şiirinin havası aynen bir diğerine uymaz. Bir bakarsınız Arıburnu'ya benzer şiirler yazar size, bir bakarsınız Attilâ'nın etkisinde bir «Türkiye» yaratmıştır. Bu iki huyundan kurtulup bol ve faydalı şeyler de okursa Kuru'nun gerçek bir değer kazanacağına inanıyorum.

Sabahattin Hüsnü

İnsanlarım Geçiyor

Durun da, bakın!
Birerle kolda geçiyor insanlarım.
Kimi göbekten uzamış, gökyüzüne doğru
Kimi, kuşaktan aşağı yarım.

Sütsüz selâmlamışlar sabahı.
Kara çıkında, kara somunları.
Böyle eritmişler çoğu zamanları.
Yollara dizili diziliverrmişler.

Merhametin birikişi yüreklerinde
Şiddetten, azametten uzak.
İyimserlerimin kahrolma şekilleri
Bu çehre, bu ağız, bu dudak.

Kaskatı kesilmiş, yürümüşler
Toprak bereketinde, kalabalık!
Pencereler sım-sıkı, perdeler aralık.
Yollardan geri dönmüşler.

Durun da, bakın!
Birerle kolda geçiyor insanlarım.
Kimi göbekten uzamış, gökyüzüne doğru
Kimi, kuşaktan aşağı yarım.

Eyvahlar Olsun

Ölüme mahkûmsun
Sabaha karşı asacaklar seni
Şiirin yarıda
Aşkın yarıda
Ömrün yarıda kaldı
Gözün arkada.
Eyvahlar olsun!

Bir Sabah Manzarası

Soba boruları uzanmış sokağa doğru
Ben sokağa karşı duçmuşum
Kar yağmış, her yan bembeyaz
Canlılar telâşlı.
Kızlar koşuyor, mektebe geç kalmış
Katırlarile kömürcüler geçiyor
Ekmek arabaları.
Ve bir kitap dayalı camına karşı pencerenin
«Vahşi bir kız sevdim»

Kar üstüne kar düşüyor
Tepside çay götürüyor muhacir Ahmet
Yüzü mosmor, parmakları üşüyor
Tabya çeşmesi donmuş mu, donmuş
Odun yakılıyor musluğun altında.

Bugün iyi değil sıhhati dünyamızın
Ona bir hâlolmuş.